

Կ ԶՈՒԿԱԴՍԻՆ

ՔԻՇԻ ԱՅՔՈՒՆՔ

ՅԳԻ. ԴԻՄ

Գ-88

1938

891.71 15

30 MAY 2011

9-88

ԿՈՐՆԵՅ ԶՈՒԿՈՎՍԿԻ

ԲԺԻՇԿ ԱՅԲՈԼԻՏԸ

ԸՍՏ ԳՅՈՒԵ ԼՈՖԻՏԻՆԳԻ

(Նկարները ՅԵ. ՍԱՖՈՆՈՎԱՅԻ)
Թարգմ. ՄԿՐՏԻԶ ԿՈՐՅՈՒՆ

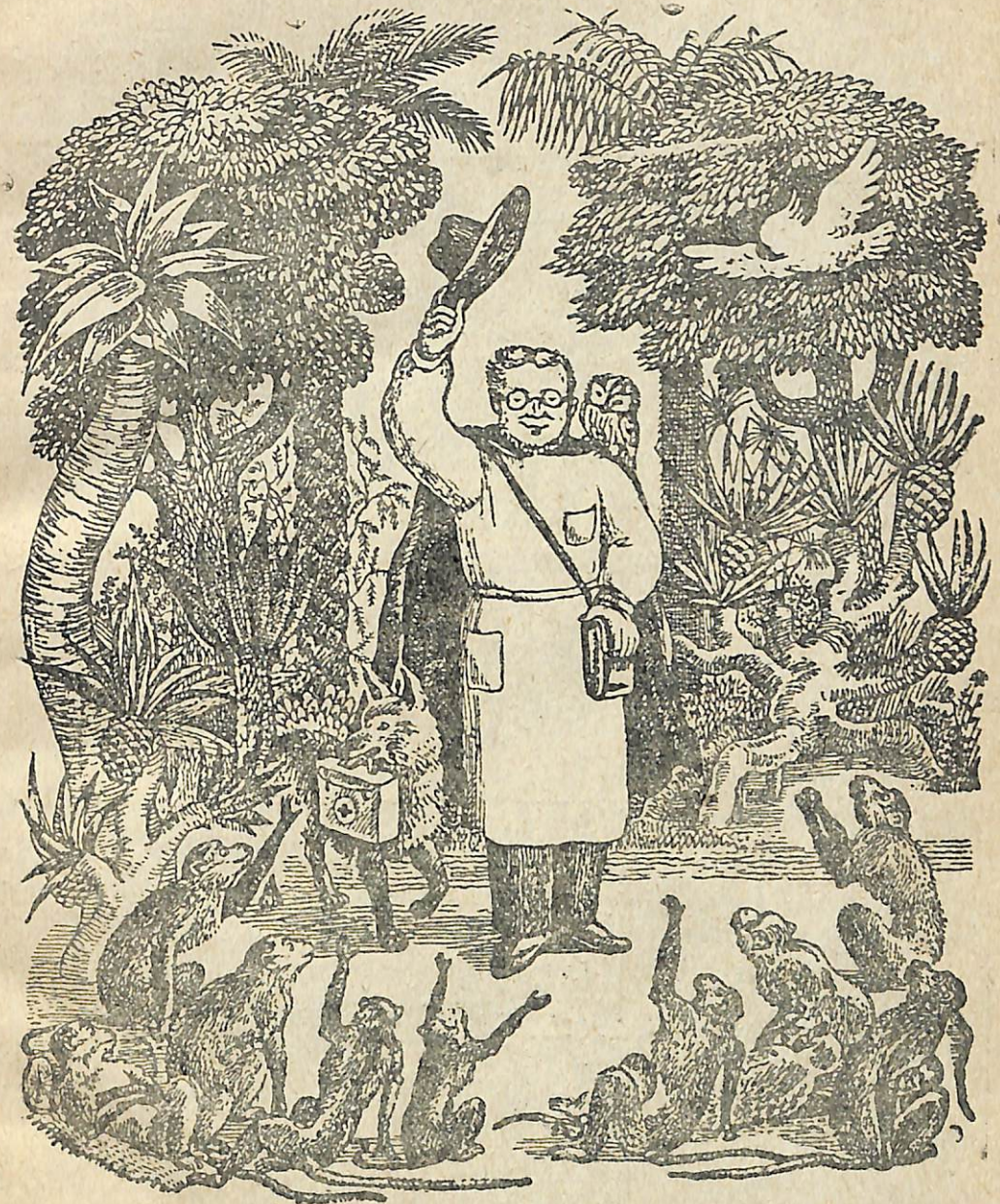
Պ Ե Տ Յ Ր Ա Տ
ՀԼԿՅԵՄ ԿԿ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՑԵՐԵՎԱՆ 1988

17 JUL 2013

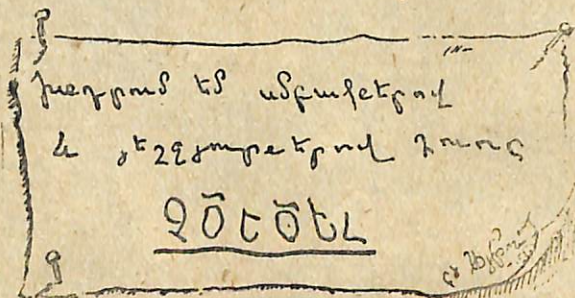
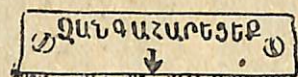
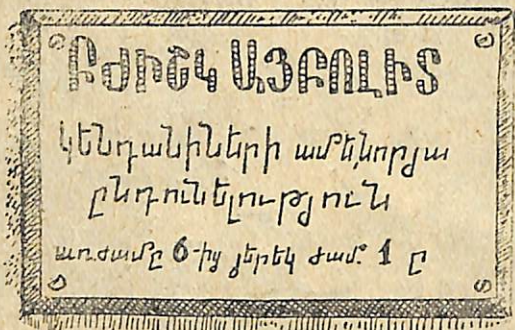
4618

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾԷ

ՃԱՆԱՊԱՐՅՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՊԻԿՆԵՐԻ ՅԵՐԿՐՈՒՄ

59823-66

1

ԲԺԻՇԿԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԳԱԶԱՆՆԵՐԸ

Մի բարձր բժիշկ կար Ալբուխտ անունով: Նա մի չար քույր ուներ, անունը՝ Վառվառա: Աշխարհում ամեն ինչից շատ բժիշկը գազաններին եր սիրում: Նրա գործում նապաստակներ ելին ապրում, իսկ պահանջում ապրում եր սկսում: Բազմոցի վրա փշոտ վոդնին եր տեղավորվել, իսկ սնդակում սպիտակ մկներ ելին ապրում: Հենց այստեղ, սենյակում ծեր ձին եր կանգնած, իսկ նրա կողքին կովը:

Սակայն իր գազաններից ամենից շատ բժիշկ Ալբուխտը սիրում եր բազիկ հիկային, շանը — Ավվային, խոզուկ-մոզուկին, թուխակ — կարուգույին և Բումբա-բույին:

Բժիշկի չար քույրը՝ Վառվառան շատ եր բարկանում բժիշկի վրա՝ սենյակում այդքան գազաններ պահելու համար:

— Հենց այս բոլորին դուրս քշիր բույրին, — բղավում եր նա. նրանք սիրան սենյակն են կեղտոտում և ուրիշ փոշին, չեմ ցանկանում ապրել այդ գարշելի խոզերի և մկների հետ:

— Վոչ, Վառլառն, նրանք զարշիլի չեն, — ասում եր բժիշկը, —
և լես շատ ուրախ եմ, վոր նրանք ինձ մոտ են ապրում:

Բժիշկ Սյրո-
լիալ մոտ բուժվե-
լու լեկող մարդիկ
վախենում ելին գա-
զաններից:

Մի որ մի կին
լեկավ բժշկի մոտ
և նստեց հենց նույն
բազմոցի վրա, վոր-
տեղ քնած եր ասեղ-
նավոր վոզնին:
Կինը չնկատելով
վոզնուն, նստեց և
ոլ-ոլ-ոլ... վեր
թռավ ու կպավ
առաստաղին: Վոզ-
նու սուր տսեղները նրան շատ խիստ ծակոտել ելին:

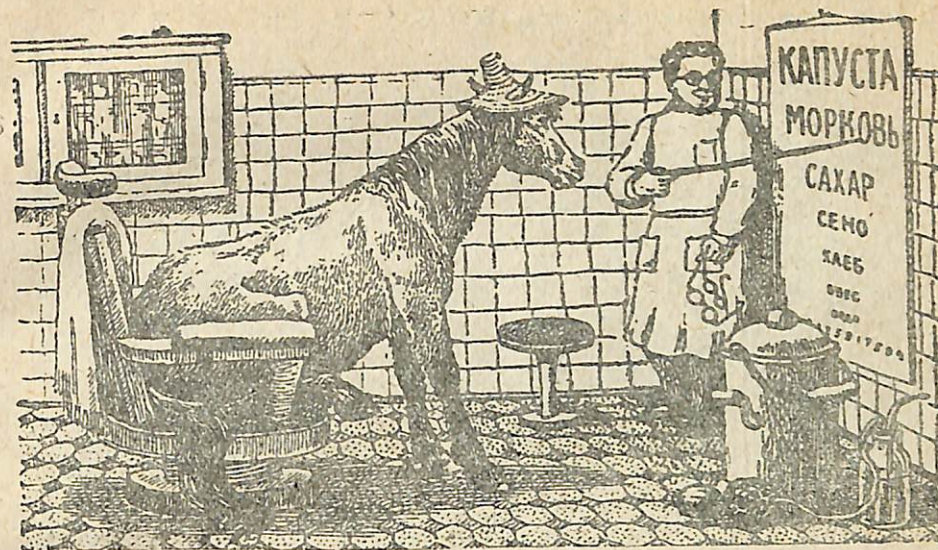
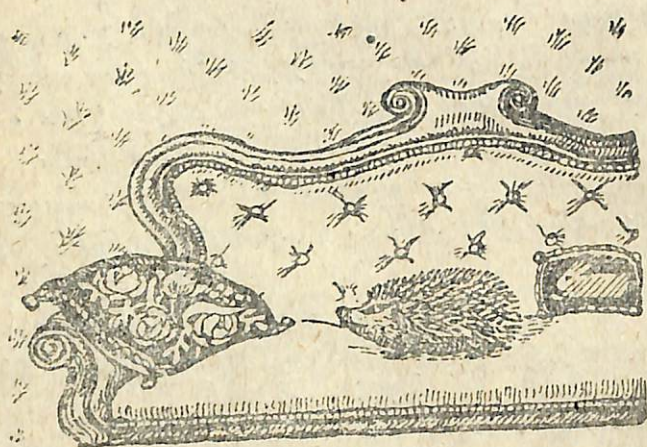
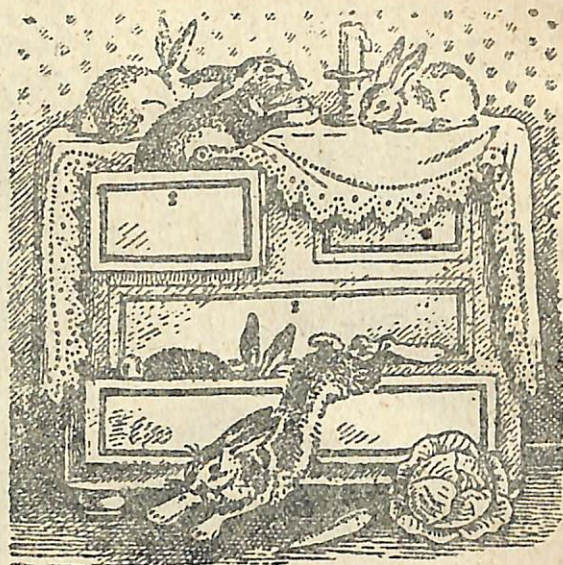
— Յես ել լերբեք չեմ դա բուժվելու մի ալսպիսի սարսափելի

բժշկի մոտ, — բա-
ցականչեց կինը,
թող նա իր անալի-
տան գազաններին
բուժի:

— Գազաններն
անալիտան չեն, —
պատասխանեց
բժիշկը, իսկ լեթե
մարդիկ չեն ցան-
կանում ինձ մոտ
բուժվել, հարկավոր
չէ: Յես կբժշկեմ

գազաններին թող ինձ մոտ կդան հիվանդ ընձուղտները, հիվանդ
արջերը, հիվանդ փղերը, լես մեծ սիրով կբուժեմ բոլորին:

Յեվ գազաններն սկսեցին ալցելել բժիշկ Սյրոլիտին՝ բուժ-

վելու համար: Ու բժիշկը սովորեց խոսել գազանների լեզվով: Մի
որ նրա մոտ լեկավ մի ձի և ասաց՝

— Լամա, վոնու, ֆիֆի, կուկոս:

Բժիշկն ամիջապես հասկացավ, վոր ձիու լեզվով այդ նշանակում է.

— Աչքերս ցավում են, խնդրում եմ ինձ ակնոցներ տաք:
Բժիշկը նրան ասաց՝

— Կազուկի, կանուկի:

Ձիու լեզվով այդ նշանակում եր «նստեցեք խնդրեմ»:

Ձին նստեց: Բժիշկը նրան ակնոցներ տվեց և նրա աչքերն
եւ չէ վին/ցավում:

Նա սկսեց շատ լավ տեսնել:

— Չակա, ասաց ձին, թափահարեց պոչը և վազեց փողոց:
«Չակա» ձիու լեզվով նշանակում է «շնորհակալութուն»: Բժիշկ
Սյրոլիտից ակնոցներ ստացան բոլոր այն գազանները, վորոնց աչ-
քերը ցավում ելին:

Ձիերը, կովերը, կատուները և շներն սկսեցին ակնոցներ
կրել, նույնիսկ ձեր ազնալները բնից դուրս չելին թուշում առանց
ակնոցների:

Բուժվելու լեկող գազանների թիվն որեց-որ ավելանում եր:

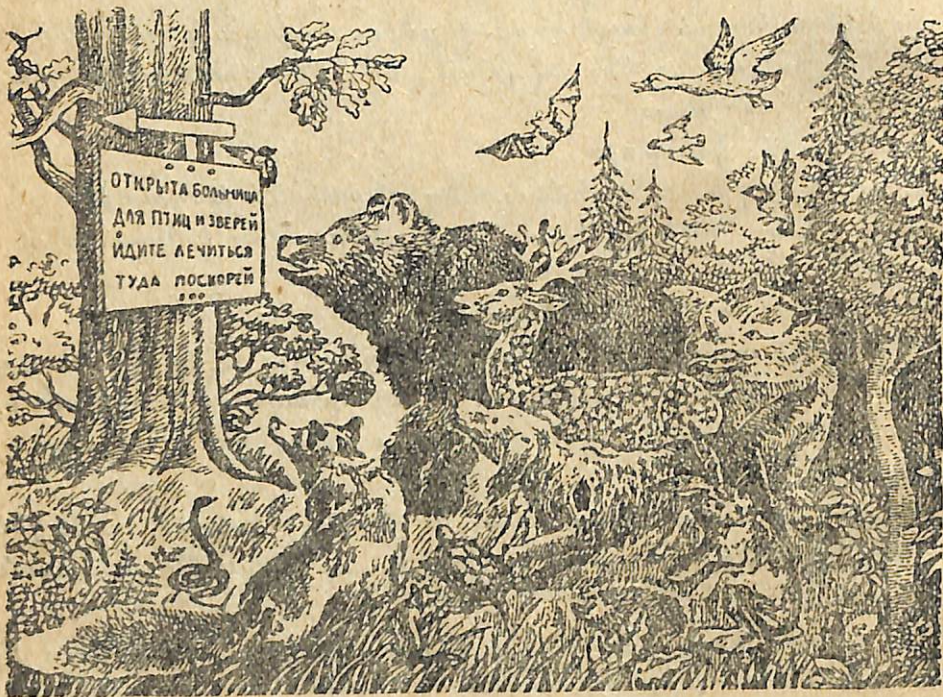
Գալիս ելին այժեր ու աղվեսներ, կուռնկներ ու չղջիկներ:

Բժիշկ Սյրոլիտը բոլորին բուժում եր, բայց վոչ մեկից փող
չեր վերցնում, վորովհետև վճարողից և Բնչ փող պիտի լիներ շան,

ազդավի կամ չղջիկի մոտ: Շուտով բոլոր անտառներում փռեցվե-
ցին այսպիսի հայտարարութիւններ.

Բացված ե հիվանդանոց
Գազանների համար.
Գնացեք բուժվելու
Առանց ուշացման:

2

ԿԱՊԻԿ ԶԻԶԻՆ

Մի լերեկո, լերը բոլոր գազանները քնել ելին, մեկը բժշկի
գուռը թակեց:

— Ո՛վ ե, — հարցրեց բժիշկը:

— Յես եմ, — պատասխանեց մի թուլ ձայն:

Բժիշկը գուռը բաց արեց:

Սենյակ մտավ մի նիհար և ցեխոտ կապիկ. բժիշկը նստեցրեց
նրան բազմոցի վրա և հարցրեց.

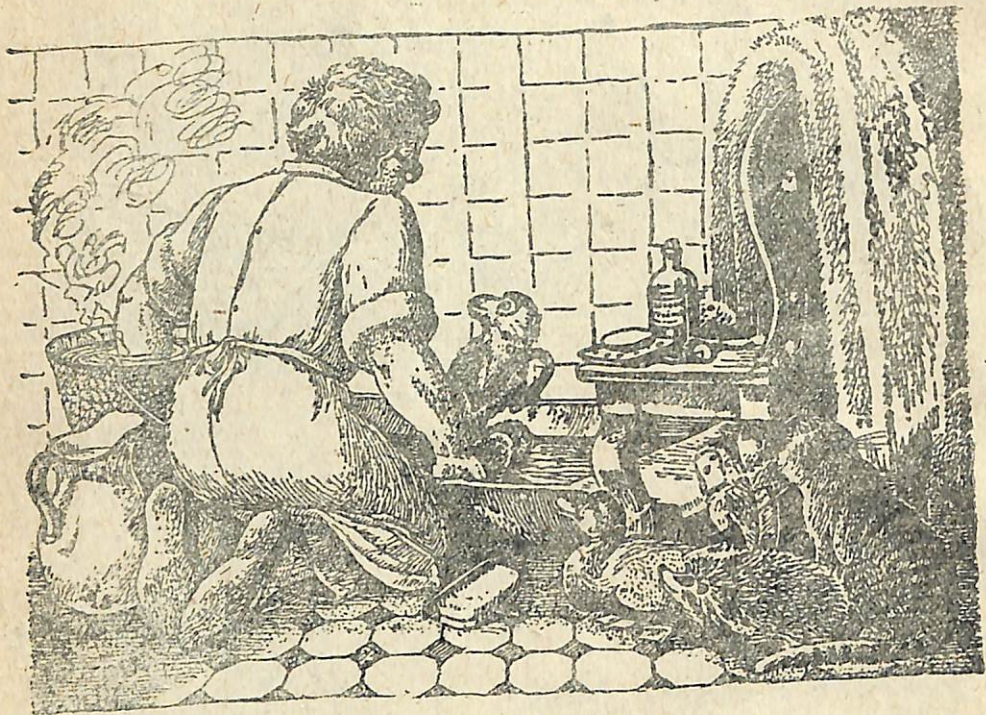
— Ի՞նչդ ե ցավում:

— Վիզս, — պատասխանեց նա, և արտասվեց:

Բժիշկը նոր միայն նկատեց, վոր նրա վզին պարան կար
կապված:

— Յես փախել եմ չար շարժանչիկից, — ասաց կապիկը: Շար-
ժանչիկը ծեծում եր ինձ, տանջում և իր հետ ամեն տեղ քաշ եր
ապրիս ինձ՝ պարտնը վզիս:

— Բժիշկը վերցրեց մկրատը, կտրեց պարանը և նրա վզին
քսեց մի այնպիսի զարմանալի դեղ, վոր հենց նուշն թուլեցին վիզը
զաղարեց ցավելուց: Իսկ հետո լողացրեց նրան լողարանում, կե-
րակրեց և ասաց.

— Կապիկ, աղբիւր ինձ մոտ: — Յես չեմ ուզում, վոր քեզ նորից վիրավորեն:

Կապիկը շատ ուրախ եր, բայց յերբ սեղանի մոտ նստած ընկուզներ եր կրծում, ներս ընկավ նրա բարկացած տերը՝ շարմանչիկը:

— Տուր ինձ իմ կապիկը, — գոռաց նա բժշկի վրա:

— Ձեմ տա, — ասաց բժիշկը. — լես չեմ ուզում, վոր դու տանջես նրան:

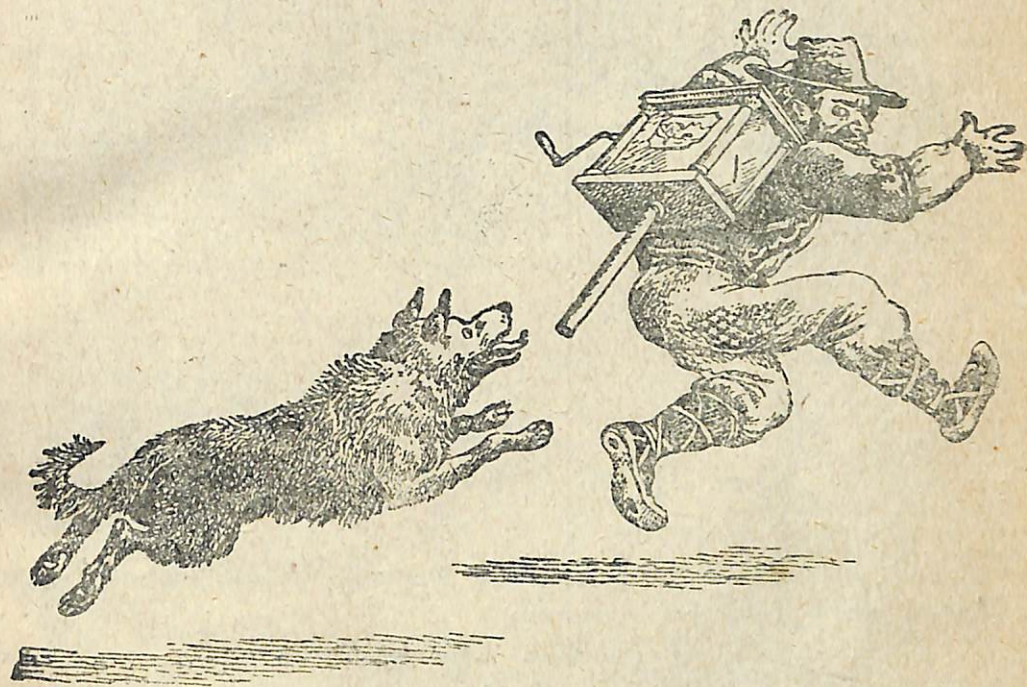
Շարմանչիկը բարկացավ, բռնեց Ալբուխտի կոկորդից և ուզում եր խփել նրան, սակայն բժիշկն ասաց.

— Հեռացիր ախտեղից անմիջապէս, իսկ լեթե դու շարունակես հայհոյել ու կովել, լես կկանչեմ իմ Ավվա շանը և նա քեզ այնպէս կգզի, վոր չես մոռանա:

Ավվան սենյակ վազեց և անեղ մոռաց՝ «մո... մո... ո...»

շան լեզվով ալդ նշանակում եր՝ «կորի ախտեղից, թե չե լես քեզ կկծեմ»:

Շարմանչիկը վախեցավ և փախավ: Կապիկը մնաց բժշկի մոտ. գաղանները սիրեցին նրան և Զիշի անվանեցին՝ գաղանների լեզվով «Զիշի» «քաջ» և նշանակում:

3

ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍԸ

Այն քաղաքում, ուր բժիշկն էր ապրում, կրկես կար, իսկ կըրկեսում ապրում էր կոկորդիլոսը:

Մի անգամ, ինչպես լեզավ, կոկորդիլոսի ատամները ցավեցին և նա լեկավ բժիշկ Ալբուխտի մոտ՝ բժշկվելու: Բժիշկը նրան զեղ տվեց և ատամները դադարեցին ցավելուց:

— Ա՛խ, ինչ լավ ե ձեզ մոտ, ասաց կոկորդիլոսը, — շուրջը նաչելով և հատակը լիզելով: Ձեզ մոտ վորքան նապաստակներ, թռչուններ և մկներ կան: Նրանք բոլորն ել աչնպես չաղ և համեղ են, թույլ տվեք ինձ ձեզ մոտ մնալ ընդմիշտ, յես չեմ ուզում կըրկես վերադառնալ: Այնտեղ ինձ վիրավորում ու ծեծում են:

— Մնա մեզ մոտ, — ասաց բժիշկը, միայն տես, յեթե դու թեկուզ մի նապաստակ կամ մի ծիտ ուտես, յես քեզ անմիջապես դուրս կվնդեմ:

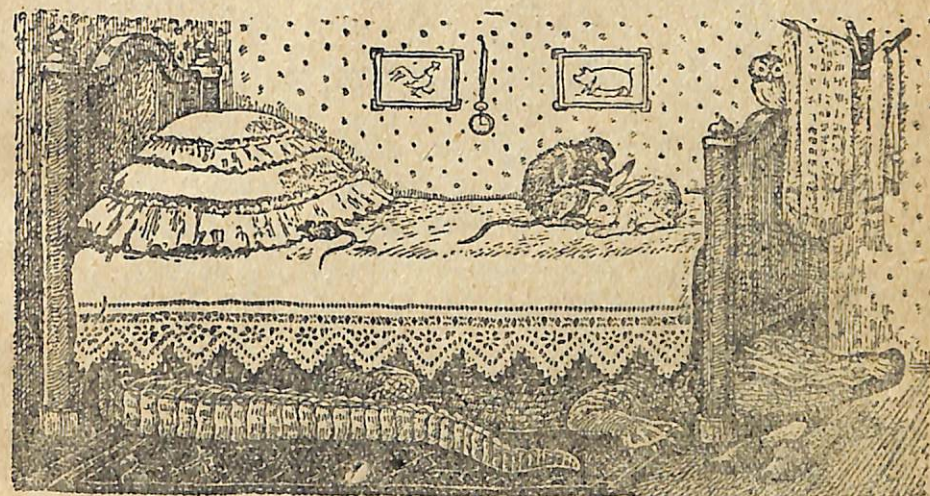
— Լավ, — ասաց կոկորդիլոսը: Խոսք եմ տալիս ձեզ, բժիշկ, վոր չեմ վնասի վնչ նապաստակներին, վնչ թռչուններին և վնչ ել մկներին:

Կոկորդիլոսը մնաց բժշկի մոտ, նա հանգիստ էր պահում իրեն: Վոչնչի ձեռք չէր տալիս, պառկում էր մահճակալի տակ և ամբողջ ժամանակ մտածում էր ձաղունների մասին, վորոնք ապրում ելին հեռու, հեռու, տաք Ս.Ֆրիկայում:

Բժիշկը սիրեց կոկորդիլոսին և հաճախ զրուցում էր նրա հետ, բայց չար Վառվառան տանել չէր կարողանում կոկորդիլոսին և պահանջում էր, վոր վնդի նրան:

— Տեսնել անգամ չեմ ուզում, — ասում էր Վառվառան, — նա ինձ համար անտանելի լե, ինչպես մեծ գորտը: Ինչ բանի մոտից վոր անցնում ե, փչացնում ե: Յերեկ նա կերել ե լուսամուտի գոգն ընկած իմ կանաչ շրջագրեստը:

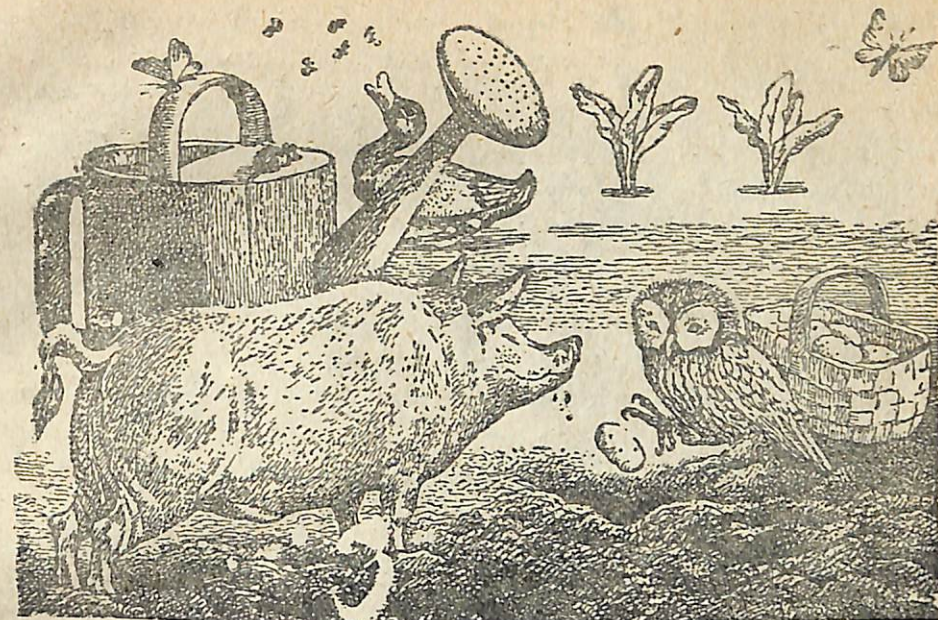
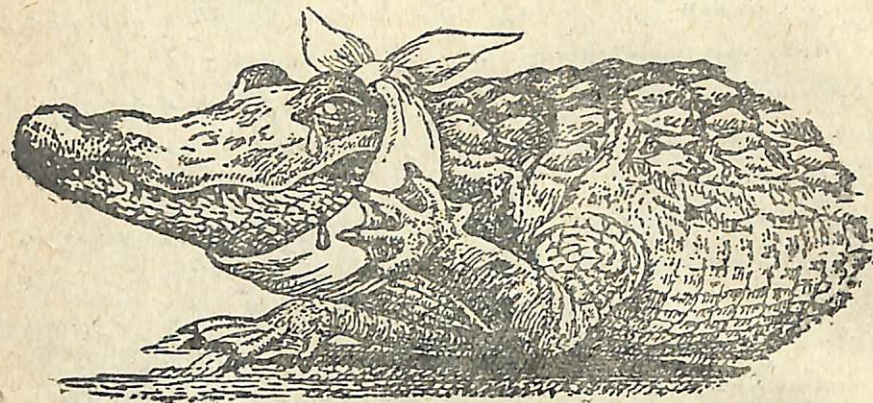
— Շատ ել լավ ե արել, — ասաց բժիշկը, զգեստը պետք ե պահարանում պահել և վոչ թե լուսամուտի գոգը գցել:

— Այդ անտանելի կոկորդիլոսի պատճառով, — շարունակեց Վառվառան, մարդիկ վախենում են մեզ մոտ գալ: Սոսի պատահում էր, քեզ մեծ թվով հիվանդներ ելին ալցելում և ամեն մեկն

իբր հերթին փող եր վճարում, իսկ հիմա վոչ վոք չի գալիս և մենք նույնիսկ հագուստ գնելու փող չունենք:

— Ինձ փող պետք չե, — պատասխանեց Ալբուխուրը, — առանց փողի չեղ չես ինձ լավ եմ զգում, չես կբուժեմ գազաններին և գազաններն ել կկերակրեն ինձ:

ԳԱԶԱՆՆԵՐՆ ԱՇԽԱՏՈՒՄԵՆ

Վառվառան ճիշտ եր ասում: Բժշկին առանց փողի մնաց, նա հացի փող ել չունեւ և չերեք ուր շարունակ նստել եր քաղցած:

Բժշկի տանն ապրող գազանները տեսան, վոր նա վոչինչ չունի ուտելու, սկսեցին նրան կերակրել: Բուն, վորին Բումբա ելին կանչում, և խողը, վորին Սողուկ-մողուկ ելին ասում, բախում բանջարանոց սարքեցին, Սողուկը գնչով փորում եր հողը, իսկ Բումբան կարտոֆիլ եր ցանում. կովն ամեն առավոտ և չերեկո իր կաթով հլուրասիրում եր բժշկին, իսկ հալը ձու չեր ածում նրա համար: Բժշկի ալգում կարմիր վարդեր ելին բացվել. կապիկ Չիչին ամեն առավոտ նրանցից ծաղկեփնջեր եր պատրաստում և տանում եր քաղաք ծախելու, վորպեսզի փող ստանա և բժշկի համար հաց գնի: Յեղ բոլորն ոգնում ելին կապիկին:

Շունը, վորին Ավվա ելին կանչում, լվանում եր հատակը, իսկ կատուն՝ սպիտակեղենները:

Ծիծաղելի եր տեսնել, թե ինչպես շունը հատակն եր լվանում:
Նա իր պոչին եր կապում ավելը և թափահարում եր այս ու
այն կողմ:

Իժիշկը քաջալերում եր իր գազաններին—իմ տանը լերբեք
այսպիսի մաքրութիւն չի լեղել, շնորհակալ եմ ձեզանից, գազան-
ներ, ձեր աշխատանքի համար:

Գազանները խմբով պատասխանեցին նրան.

— Կարաբուկի, մարաբուկի, բժէ:

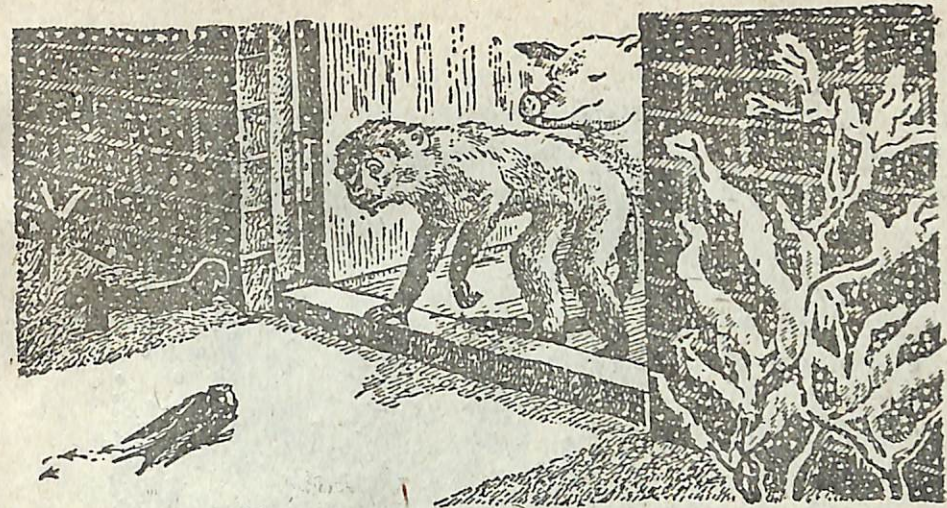
Գազանների լեզվով այդ նշանակում եր.

— Ինչպես կարող ենք մենք քեզ չծառայել, չե՞ վոր դու մեր
ամենալավ ընկերն ես:

Իսկ շունը:— Ավժան լիզում եր նրա աչտերը և ասում.

— Աբուզո, մաբուզո, բախ:

Շան լեզվով այդ նշանակում եր «Մենք լերբեք քեզ չենք լքի
և քո հավատարիմ ընկերները կլինենք»:

ԾԻԾԵՌՆԱԿԸ

Մի անգամ լերեկոյան Բումբա բուն ասաց.

— Այնտեղ ինչ վոր մեկը դուր ձանկոտմ ե մկան պես:

Բոլորն ականջ դրեցին, բայց վոչինչ չլսեցին:

— Դուան մոտ վոչ վոր չկա, — ասաց բժիշկը, — քեզ այդպես
թվաց:

— Վո՛չ, չթվաց, — պատասխանեց բուն, — լես լսում եմ, վոր
այնտեղ մեկը ձանկոտմ ե: — Այդ կամ՝ մուկ ե կամ՝ թռչուն: Յեւ
վերջապես դուք պետք ե ինձ հավատար, մենք բուերս ավելի լավ
ենք լսում, քան մարդիկ:

Բումբան չեր սխալվում: Կապիկը բաց արեց դուռը և շեմքի
վրա մի ծիծեռնակ տեսավ:

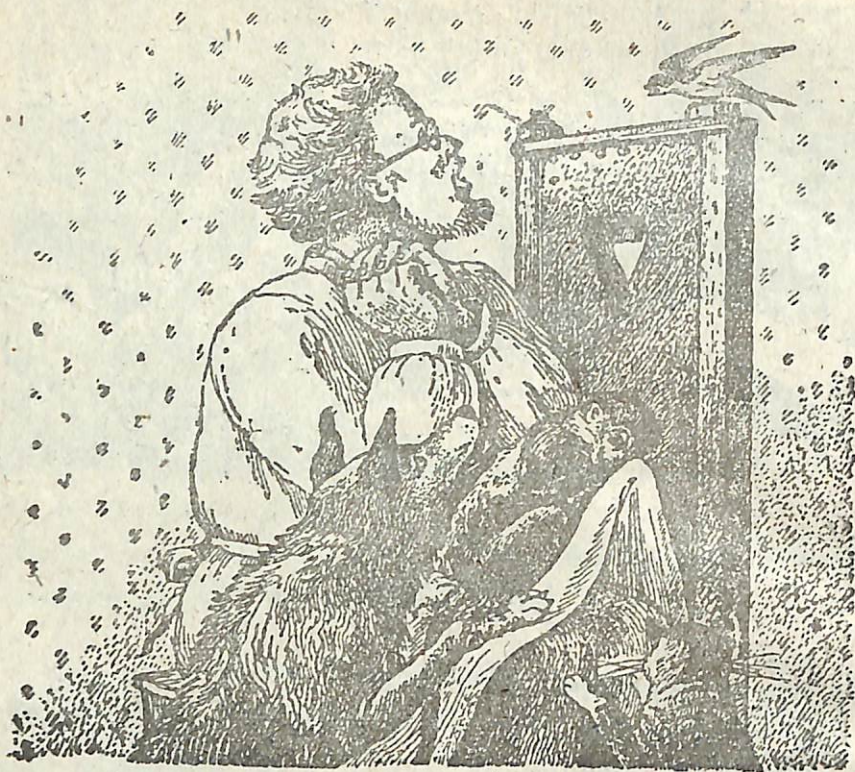
— Զուռնը ծիծեռնակ: Հրաշք ե, չե վոր ծիծեռնակները չեն
դիմանում սառնամանիքին և դեռ ձմեռը չմոտեցած չվում են տաք
Աֆրիկա: Խեղճ ծիծեռնակ, ինչպես մրսում ե: Նա նստած ե ձյան
վրա և դողում ե:

— Ծիծեռնակ, — ձայն տվեց բժիշկը, — ներս լեկ սենյակ և
տաքացիր վառարանի մոտ:

Սկզբում ծիծեռնակը վախենում եր ներս մտնել: Նա տեսավ,

59823-66

վոր սենյակում նստած է կոկորդիլոսը և մտածեց, վոր կարող է իրեն ուտել:

Բայց Չիչին ասաց նրան, վոր կոկորդիլոսը շատ բարի չէ: Այն ժամանակ միայն ծիծեռնակը ներս թռավ սենյակ, նստեց աթոռի մեջքին, շուրջը նայեց և ասաց:

— Չիրուտտո կիրաֆու մակ...

Գազանների լեզվով այդ նշանակում է «ասացեք խնդրեմ, այստեղ չի ապրում արդյոք նշանավոր բժիշկ Ալբուխուր, վորը բուժում է գազաններին»:

— Այո, պատասխանեց բժիշկը, Ալբուխուր չես եմ:

— Մի բան ունեմ ձեզ խնդրելու, — ասաց ծիծեռնակը: Դուք պետք է հենց հիմա մեկնեք Աֆրիկա, չես Աֆրիկայից չեկել եմ ձեզ հրավիրելու: Եթե այդպիսով ապրում են կապիկներ, վորոնք հիմա ծանր հիվանդ են:

— Նրանց ինչն է ցավում, — հարցրեց բժիշկը:

— Նրանց փորն է ցավում, — ասաց ծիծեռնակը, — նրանք պառկել են գետնին և արտասվում են: Աշխարհում մի մարդ կա միայն, վոր նրանց կարող է փրկել. այդ դուք եք: Վերցրեք ձեզ հետ դեղորայք, առանց ուշանալու մեկնեք Աֆրիկա, չեթե չգաք Աֆրիկա, բոլոր կապիկները կմեռնեն:

— Ախ, ասաց բժիշկը, — չես մեծ ուրախությամբ կգնալի Աֆրիկա: Յես կապիկներ սիրում եմ և շատ եմ ցավում, վոր նրանք հիվանդ են, բայց չես նավ չունեմ, չե վոր Աֆրիկա գնալու համար հարկավոր է նավ ունենալ:

— Թշվառ կապիկներ, — ասաց կոկորդիլոսը, չեթե բժիշկն Աֆրիկա չգնա, նրանք բոլորը կմեռնեն, միայն բժիշկ Ալբուխուր կարող է բուժել նրանց:

Կոկորդիլոսը լաց չեղավ այնպիսի հորդաոտ արտասուքով, վոր հատակի վրա գետ առաջացավ:

Հանկարծ բժիշկ Ալբուխուր բացականչեց.

— Այնուամենայնիվ Աֆրիկա կգնամ, այնուամենայնիվ չես վրեժեմ հիվանդ կապիկներին: Յես հիշեցի, վոր իմ բարեկամ նա՝ վաստի Ռոբինզոնը մի հրաշալի նավ ունի: Բժիշկը վերցրեց գրչաբլիթ և գնաց ուղիղ նավաստի Ռոբինզոնի մոտ:

— Բարե, նավաստի Ռոբինզոն, — ասաց նա: Բարի լեզիր, «ուր» ինձ քո նավը, չես ուզում եմ Աֆրիկա գնալ, կապիկների Յերկիրը:

— Լավ, ասաց նավաստի Ռոբինզոնը, չես կտամ քեզ իմ նավը: Ինչպես ես հա, վոր անպաշտան վերադարձնես այն, քանի վոր

դրանից բացի՝ լեւ ուրիշ նալ չունենմ:

— Անպայման կվերադարձնեմ, — ասաց բժիշկը, մի անհանգրստանա, ինձ անհրաժեշտ է միայն Աֆրիկա հասնել:

— Վերցրու, վերցրու, ասաց Ռոբինզոնը, միայն տես, հա՛, չփչացնես:

— Շատ լավ, չեմ փչացնի, — ասաց բժիշկը և շնորհակալութուն հայտնելով նավաստի Ռոբինզոնին, վազեվազ տուն հասավ:

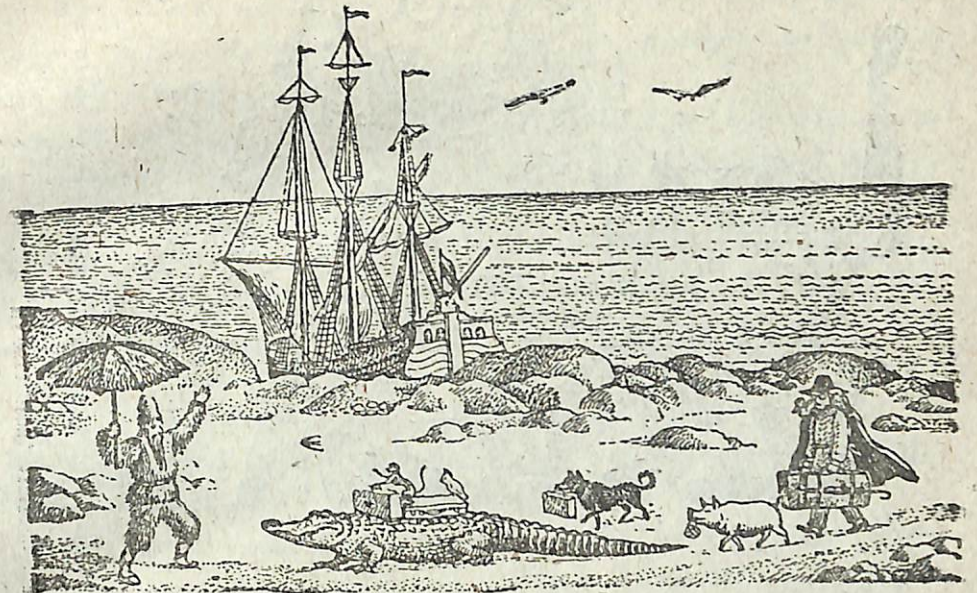
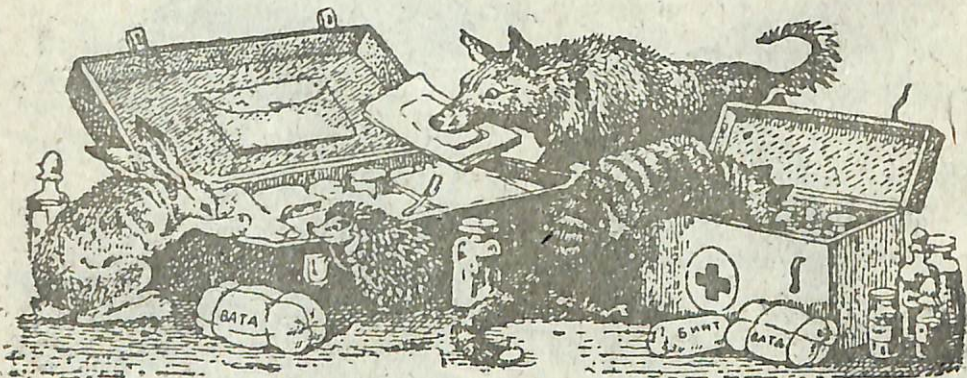
— Գազաններ, պատրաստվեցե՛ք, — աղաղակեց նա, վաղը մենք մեկնում ենք Աֆրիկա, Կապիկների Յերկիրը:

Գազանները շատ ուրախացան, սկսեցին թռչկոտել սենյակում և ծափահարել, թուփակ Կարուզոն չկշկացրեց և յերգեց:

Գնում եմ, գնում եմ, Աֆրիկա,
Սիրով հուզով լի,
Աֆրիկա, Աֆրիկա,
Սիրուն հայրենիք:

— Յես բոլոր կենդանիներին չեմ վերցնի ինձ հետ Աֆրիկա գնալիս, — ասաց բժիշկ Ալբուիտը: Չղջիկները և նապաստակները պետք է մնան տանը, խնամեն իմ պարտեզն ու բանջարանոցը, նրանց հետ կմնա նաև ծեր ձին: Ինձ հետ կվերցնեմ միայն կոկորդիլոսին, կապիկ-Չիչիին և թուփակ Կարուզոյին, վորովհետև նրանք բնիկ աֆրիկացի լեն, այնտեղ են ապրում նրանց ծնողները, լեղբայրներն ու քույրերը:

Սրանցից բացի, ինձ հետ կվերցնեմ Ավվալին, Կիկիալին, Բումբալին և Խոզուկ-մոզուկին:

6

ԴԵՊԻ ԱՅՐԻԿԱ

Գազաններն արագ դարսեցին իրերը և ճանապարհ ընկան: Տանը մնացին միայն նապաստակները, չղջիկները և ծերուկ ձին: Մոտենալով ծովափին, գազանները մի հրաշալի նալ տեսան: Հենց այդտեղ ել կանգնած էր նավաստի Ռոբինզոնը, վորն ողնեց նրանց ճամպուրակները և դեղորայքը տեղափոխելու:

Յերբ նրանք բոլորը նալ մտան և ուզում ելին առաջ շարժվել, հանկարծ բժիշկը բարձր ձայնով բղավեց.

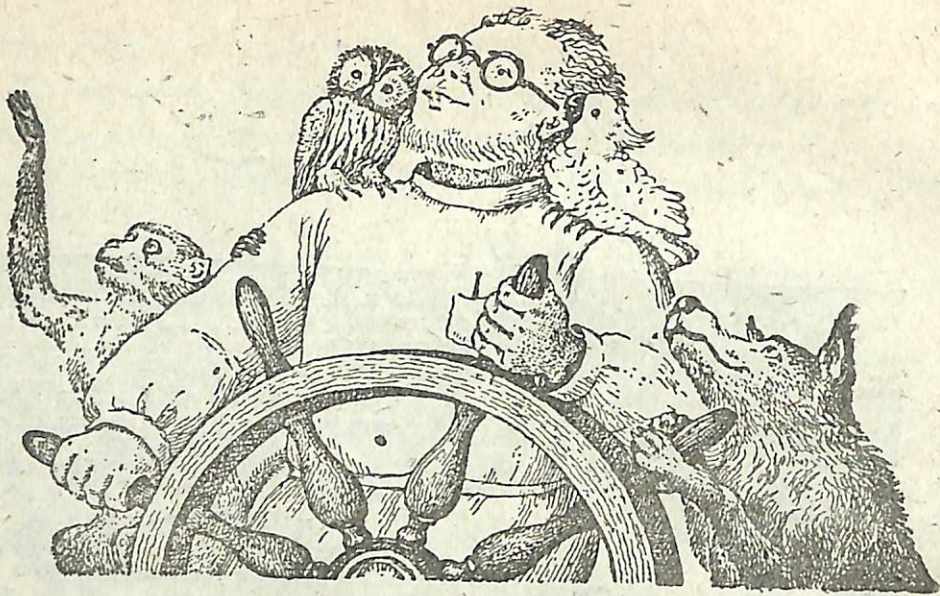
— Սպասեցե՛ք, սպասեցե՛ք, խնդրում եմ:

— Ի՞նչ է պատահել, — հարցրեց կոկորդիլոսը:

— Սպասեցե՛ք, սպասեցե՛ք, — բղավում էր բժիշկը, չե՛ վոր լեւ չգիտեմ վորտեղ է գտնվում Աֆրիկան: Պետք է գնալ հարցնել մեկին:

Կոկորդիլոսը ծիծաղեց:

— Մի՛ գնա: Հանգստացիր: Ծիծեռնակը քեզ ցույց կտա, ինչ ուղղութիւնով պետք է գնալ: Նա հաճախ է լեղել Աֆրիկայում: Ծիծեռնակները յուրաքանչյուր ձմեռ Աֆրիկա լեն չվում:

— Իհարկե, ասաց ծիծեռնակը: Յես մեծ սիրով ցույց կտամ ձեզ Աֆրիկայի ճանապարհը: Յե՛վ նա թռավ նավի առջևով, ցույց տալով ճանապարհը բժիշկ Ալբուլիտին: Նա թռչում էր դեպի Աֆրիկա, իսկ բժիշկ Ալբուլիտը վարում էր նավը նրա հետքերով: Վնր կողմով թռչում էր ծիծեռնակը, այն ուղղութիւնը ել գնում էր նավը:

Վրա հասավ մութ ու ամպամած գիշերը և ել վռչինչ չէր լերելում: Այդ ժամանակ ծիծեռնակը վառեց փոքրիկ լապտերը, բռնեց իր կտցով և շարունակեց թռիչքը լապտերի լույսով, այնպես վոր բժիշկը գիշերով ել կարողանում էր տեսնել, թե վոր ուղղութիւնը պետք է գնար:

Գնացին, գնացին, և հանկարծ տեսնում են, վոր դեպի իրենց մի կռունկ է թռչում:

— Ասացեք խնդրեմ, ձեր նավում չի՞ արդյոք նշանավոր բժիշկ Ալբուլիտը:

— Այո, — պատասխանեց կոկորդիլոսը: Նշանավոր բժիշկ Ալբուլիտը մեր նավումն է:

— Խնդրեցեք բժշկին, վոր ավելի արագ գնա, — ասաց կռունկը: — Վորովհետեւ կապիկներն առողջութիւնը գնալով վատանում ե: Նրանք սպասում են, և հաղիվ թե կենդանի մնան մինչև բժշկի հասնելը:

— Մի անհանգստանաք, — ասաց կոկորդիլոսը: Մենք սլանում ենք բոլոր առագաստները բաց արած: Կապիկներն այնքան ել լերկար չեն սպասի:

Հսելով այս, կռունկն ուրախացավ և իսկույն լետ վերադարձավ, վորպեսզի հայտնի կապիկներին, թե բժիշկ Ալբուլիտն արդեն շատ մոտ է գտնվում: Նա մն արագ թռչում էր ավիքների վրայով: Կոկորդիլոսը, վոր նստած էր տախտակամածի վրա, հանկարծ տեսավ, վոր նավին դիմավորում են գեղեցիկ ձկները դելֆինները:

— Ասացեք խնդրեմ — հարցրին դելֆինները, արդյոք այս նավում չե՞ նշանավոր բժիշկ Ալբուլիտը:

— Այո, նշանավոր բժիշկ Ալբուլիտն այս նավումն է:

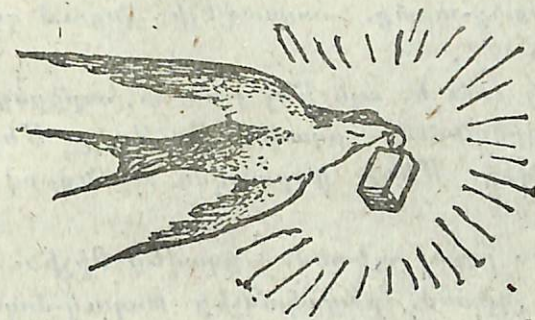
— Բարե լեզեք խնդրել բժշկին, վոր ավելի արագ քշի նավը, վորովհետեւ կապիկների առողջութիւնը գնալով վատանում ե:

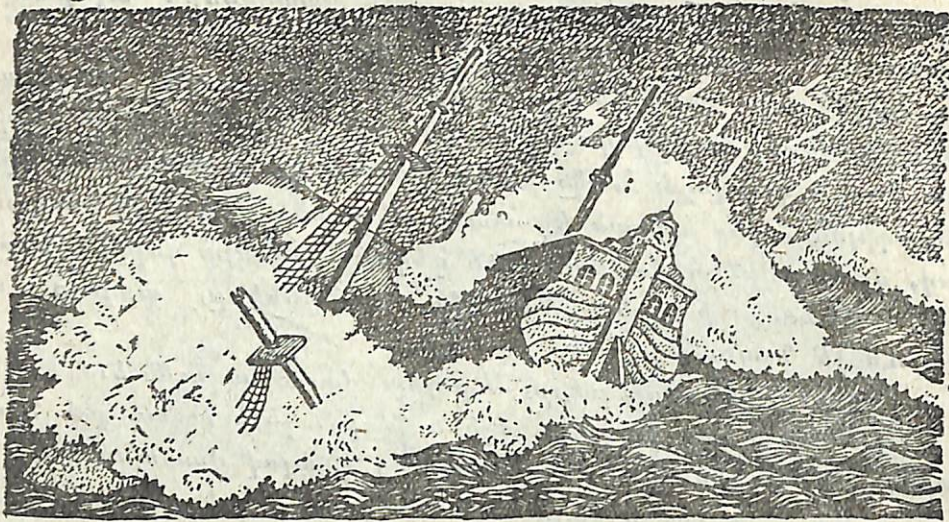
— Մի անհանգստանաք, — պատասխանեց կոկորդիլոսը: Մենք սլանում ենք բոլոր առագաստները բաց արած: Կապիկներն այնքան ել լերկար չեն սպասի մեզ:

Առավոտյան բժիշկը հարցրեց կոկորդիլոսին.

— Ի՞նչ կա այնտեղ, առջևում: Կարծես թե ցամաք է լերևում: Յես կարծում եմ, վոր դա Աֆրիկան է:

— Այո, Աֆրիկան է, բացահայնեց կոկորդիլոսը, Աֆրիկան, Աֆրիկան: Շուտով մենք կլինենք Աֆրիկայում: Յես տեսնում եմ այնտեղ ջալամներ, ոնգեղջյուրներ, լես տեսնում եմ ուղտեր:

7

Փ Ո Յ Ո Ր Ի Կ

Ճանապարհին փոթորիկ բարձրացավ: Անձրև: Քամի: Կալ-
ժակ: Վորստ:

Ալիքներն այնպես ելին ուռչում, մեծանում, վոր սարսափելի
լեր նայելը: Յեվ անա հանկարծ.

— Տրամբ-տրամբ-տրամբ, սարսափելի ցնցում զգացվեց և նավը
կողքի թեքվեց:

— Այս ի՞նչ բան է, այս ի՞նչ բան է, հարցրեց բժիշկը:

— Նավակործանում,— բղավեց թուփակր: Մեր նավը կալավ
ժայռին և փշրվեց: Մենք խորտակվում ենք, ով կարող է թող
ազատվի:

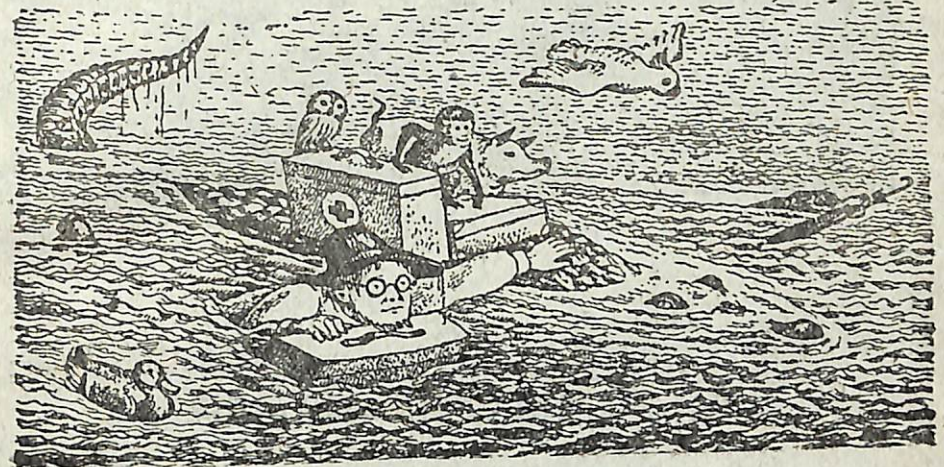
— Ախր լես լողալ չգիտեմ,— բղավեց Չիչին:

— Յես ել չգիտեմ, բացականչեց Խոզուկ-մոզուկը, և նրանք
դառն արտասվեցին: Բարեբախտաբար կոկորդիլոսը տեղավորեց
նրանց իր լացն մեջքի վրա և դեպի ափ լողաց:

— Ուռա՜ն ա, բոլորը փրկված են, բոլորը բարեհաջող Աֆրիկա
հասան, բայց նրանց նավը խորտակվեց: Ահեղի ալիքն իր տակ
առավ նավը և փշուր-փշուր արեց: Ինչպես պիտի նրանք տուն
վերադառնան, չէ՞ վոր ուրիշ նավ չունեն:

Մթնեց: Բժիշկը և նրա բոլոր գազանները ցանկանում ելին
քնել, նրանք մինչև վոսկորները թըշվել էին և սարսափելի հոգներ,
բայց բժիշկը հանգստանալու մասին չեր ել ուզում մտածել:

— Շտապ, շտապ դեպի ափ, շտապ դեպի առանձ, պետք է
հասնել Կապիկների Յերկիրը, խեղճ կապիկները հիվանդ են, նրանք
սպասում են անհամբեր և հազիվ կենդանի մնան մինչև իմ տեղ
հասնելը:

ԲԺԻՇԿԸ ԴԺԲԱԽՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՁ

Հենց այդ ժամանակ բժշկին մոտեցավ Բուժբան և վախեցած ձայնով ասաց.

— Սո՛ւս, սո՛ւս, ինչ կոր մեկը դեպի մեզ ե գալիս: Յես մարդու վտանաձայներ եմ լսում:

Բոլորը կանգ առան և սկսեցին ահանջ դնել:

Հանկարծ անտառից դուրս թռավ մի չար զգզված ծերունի՝ լերկար ալեհեր մորուքով և բղավեց.

— Ի՞նչ եք անում դուք այստեղ: Ո՞վքեր եք և ինչո՞ւ լեք լեկել:

— Յես բժիշկ Սյրուխան եմ, — ասաց բժիշկը, — յես Աֆրիկա լեմ լեկել հիվանդ կապիկներին բուժելու:

— Հա, հա, հա, ծիծաղեց զգզված ծերունին. — հիվանդ կապիկներին բուժելու, իսկ գիտե՞ք արդյոք, թե դուք ո՞ւր եք ընկել:

— Ո՞ւր ենք ընկել, — հարցրեց բժիշկը:

— Դուք ընկել եք ավազակ և մարդակեր Բարձալեյի լերկիրը:

— Բարձալեյի լերկիրը, — բացականչեց բժիշկը:

Ո՛հ, մենք խեղճերս, ո՛ր մենք դժբախտներս: Բարձալեյն աշխարհի ամենաչար մարդն է, և մեզ փրկութուն չկա:

— Սո՛ս, ասաց զգզված ծերունին և քահ-քահ ծիծաղեց: Բվ նրան գերի լեք ընկնում, բոլորին ել ուտում ե:

— Յեկեք փախչենք, — ասաց կոկորդիլոսը: Մենք դեռ կարող ենք փրկվել:

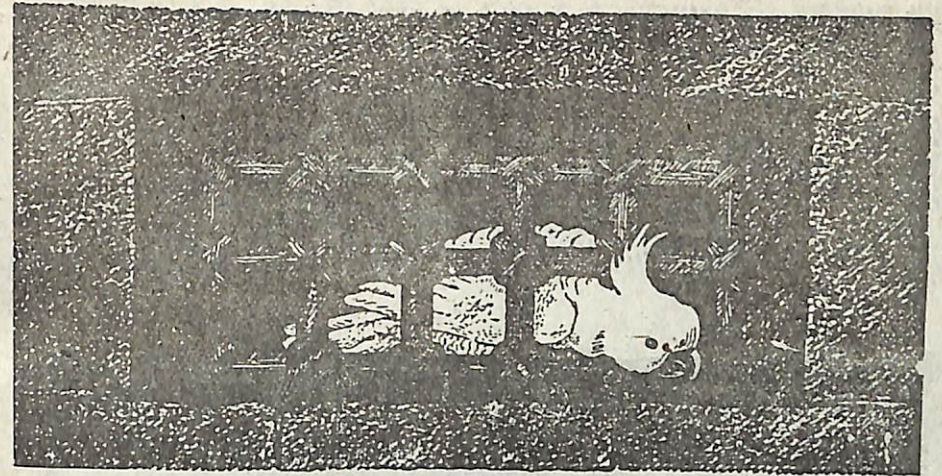
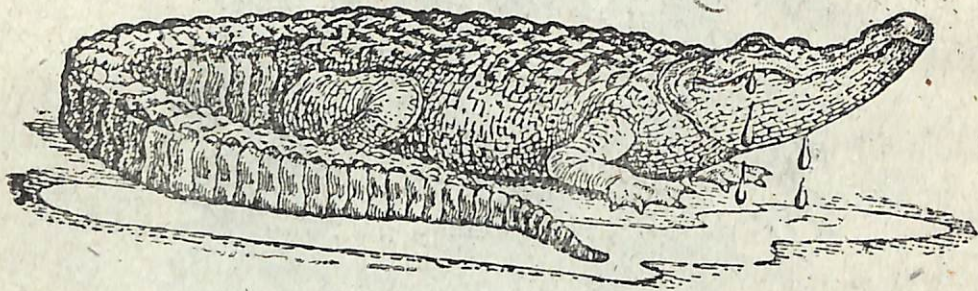
Բայց հենց այդ ժամանակ վրա հասավ ինքը, Բարձալեյը և թուրը թափահարելով գոռաց.

— Նո՛ւ դուք, իմ հավատարիմ ծառաներ, բռնեցե՛ք այս հիմար բժշկին և նրա հիմար գազաններին և բանա պեցե՛ք, վաղը յես նրան կտապակեմ և կուտեմ:

Բարձրալեզի ծառաները վրա հասան, բռնեցին բժշկին, բռնեցին կոկորդիլոսին, բռնեցին բոլոր զազաններին և բանտում փակեցին: Դազանները կծում էին նրանց ձեռքերը, ճանկոտում էին, ուզում էին դուրս թռչել նրանց ձեռքերից, բայց թշնամիները շատ էին և ուժեղ: Նրանք քաղ տվեցին ղժբախտներին դեպի բանտը և բանտարկեցին, իսկ բանտի բանալին հանձնեցին Բարձրալեզին: Բարձրալեզը բանալին պահեց իր բարձի տակ:

Բժիշկը շատ տխրեց: Ել չի հաջողվի նրան բուժել կապիկներին: Խոզուկ-մոզուկը խոնշաց, իսկ շունը վոռնաց:

— Դժբախտ ենք մենք, ղժբախտ, ասաց Չիչին, — այս բանտից վոչ մի կերպ ազատվել չենք կարող, պատերն այնպես ամուր են, իսկ դռները լերկաթյա, այլևս մենք չենք տեսնի վո՛չ արև, վո՛չ ծաղիկներ, վո՛չ ծառեր: Ա՛խ վորքան ղժբախտ ենք մենք: Կոկորդիլոսն այնպես արցունք էր թափում, վոր հատակի վրա շուտով լճակ գոյացավ:

ԹՈՒԹԱԿ ԿԱՐՈՒԴՈՅԻ ՍԽՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դիշերը վրա հասավ, մութը կոխեց, հանկարծ մի ինչ վոր ձայն լսվեց.

— Լաց մի՛ լինեք, իմ սիրելի բարեկամներ, չե՞ս ձեզ այս սարսափելի բանտից կազատեմ:

Բոլորը վեր թռան.

— Այս ո՞վ ե, — հարցրեց բժիշկը.

— Յես եմ, թուժակը:

Բժիշկը դառը ծիծաղեց.

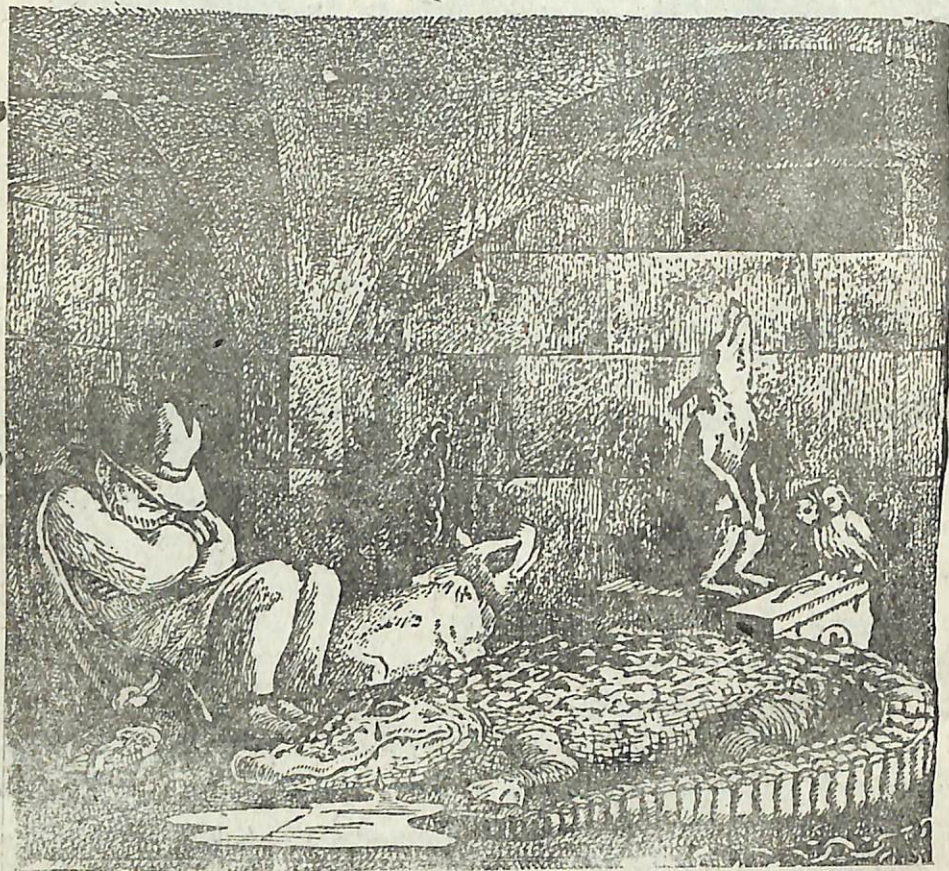
— Վո՛չ, սիրելի կարուղո, ազատվելն անհնարին ե. մենք կորած ենք, բանտի պատերը շինված են կուռ յերկաթից: Մի՞թե դու կարող ես ջարդել այդ դռները, մի՛ հիմարանա: Վաղն առավոտյան մեզ մոտ կգա Բարձրալեզը, և մեզ բոլորիս կսպանի, թե՛ ինձ, թե՛ քեզ...

Բայց թուժակը համառորեն իրենն էր կրկնում:

— Ինչ ուզում ե լինի, չե՞ս ձեզ կփրկեմ այս բանտից:

Յե՛վ բժիշկն ու զազանները քնեցին, թուժակը մոտեցավ վանդակի ճաղերին, սեղմվելով, լերկաթե ձողերի արանքով մի կերպ

դուրս պրծավ վանդակից և թռավ ուղիղ Բարձալեյի մոտ: Բարձալեյը խորը քնած եր իր մահճակալի վրա, իսկ բարձի տակ գտնվում եր այն ահռելի բանալին, վորոնցով նա փակել եր բանտի լերկաթյա դռները: Սուսիկ-փուսիկ ներս մտավ թութակը Բարձալեյի սենյակը և բարձի տակից կամայուկ դուրս քաշեց բանալին: — Ո՛, լեթե ավազակը հանկարծ արթնանար, տեղն ու տեղը կսպաներ անվախ թութակին: Բայց ավազակը քնած եր շատ խորը քնով,

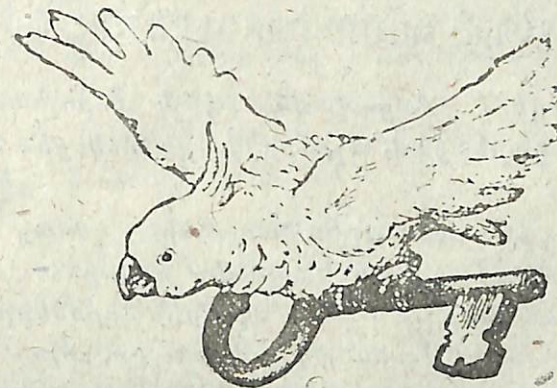

և թութակն իր ճանկերով ամուր բռնեց բանալին և վորքան վոր ուժ ունեւր թռավ դեպի բանտը: Ա՛խ, վորքան ծանր եր այն բանալին, թութակը քիչ եւ մնում վալը գցեր ճանապարհին:

Բայց և այնպես հասավ բանտ, ուղիղ թռավ դեպի բժիշկ Սյրոյիտի լուսամուտը: Բժիշկն ուրախացավ, լերբ տեսավ բանալին:

— Ուռա, մենք փրկված ենք, բացականչեց նա. փախչենք շուտով, քանի դեռ Բարձալեյը չի արթնացել: Բժիշկն առավ բանալին, բաց արեց դուռը և դուրս լեկավ: Նրա հետևից դուրս լեկան նաև բոլոր զազանները:

— Ազատ ենք, ազատ ենք, ուռա... Շնորհակալ ենք, քա՛ջ կարուգո, — ասաց բժիշկը: Յեթե դու չլինեյիր, մենք բոլորս կը կորչեյինք, մեզ հետ միասին կկորչեյին նաև հիվանդ ու խեղճ կապիկները:

ԿԱՊԿԵ ԿԱՄՈՒՐՁԻ ՎՐԱՅՈՎ

Յերբ Բարմալէյն իմացավ, վոր բժիշկ Ալբուիտը փախել է բանտից, սաստիկ բարկացավ, աչքերը փալլատակեցին և վոտքերով դոփեց գետինը:

— Ե՛յ դուք, իմ հավատարիմ ծառաներ, — դուռաց նա, հասեք բժշկի լեռեից, բռնեցեք նրան և ալստեղ բերեք:

Ծառաներն անտառը լցվեցին և սկսեցին փորոնել բժիշկ Ալբուիտին: Այնինչ հենց այդ ժամանակ բժիշկն իր բոլոր գազանների հետ մոտենում էր Կապիկների Յերկիրն: Նա գնում էր շափազանց արագ, Խոզուկ-մոզուկն իր մանրիկ ու թուլ վոտներով չէր կարողանում հասնել նրա հետևից: Բժիշկը ստիպված գրկեց նրան և ալբուկ շարունակեց ճանապարհը: Խոզուկը ծանր էր, բժիշկը սաստիկ հոգնեց:

— Ա՛խ, ալբուկ կուզենայի հանգստանալ, — ասաց նա, ախ լերանի շուտով հասնենք Կապիկների Յերկիրը:

Զիչին մագլցեց մի բարձր ծառի վրա և բղավեց.

— Յես տեսնում եմ Կապիկների Յերկիրը, Կապիկների Յերկիրը մոտ է, և մենք շատ շուտով այնտեղ կլինենք:

Բժիշկն ուրախութունից ծիծաղեց, նրանք շտապեցին առաջ: Հիվանդ կապիկները, տեսնելով բժշկին, ծափահարեցին:

— Ուռ, մեզ մոտ է լեկել բժիշկ Ալբուիտը, բժիշկ Ալբուիտը մեզ կլավացնի և մենք հենց վաղն արգեն առողջ կլինենք: Հանկարծ անտառի խորքից դուրս թռան Բարմալէյի ծառաներն և սկսեցին հետապնդել բժշկին:

— Բռնեցեք, բռնեցեք զրան, բղավում ելին նրանք:

Բժիշկն ինչքան ուժ ուներ, փախչում էր: Յեվ ահա, մեկ ել նրանց առջևում մի գետ հայտնվեց: Առաջ վազել հնարավոր չէր, իսկ լողալով անցնել անհնարին էր: Բարմալէյի ծառաներն իսկույն կրճենելն նրան:

— Ա՛խ, լեթե դետի վրա մի կամուրջ լիներ, բժիշկը կանցներ այդ կամրջով և անմիջապես դուրս կգար Կապիկների Յերկիրը:

— Դժբախտ ենք մենք, դժբախտ, — ասաց Խոզուկ-մոզուկը, ինչպէս պիտի մենք մյուս ափն անցնենք, ես մի բոլակ, և այդ չար մարդիկ կբռնեն մեզ և նորից մեզ բանտ կնետեն:

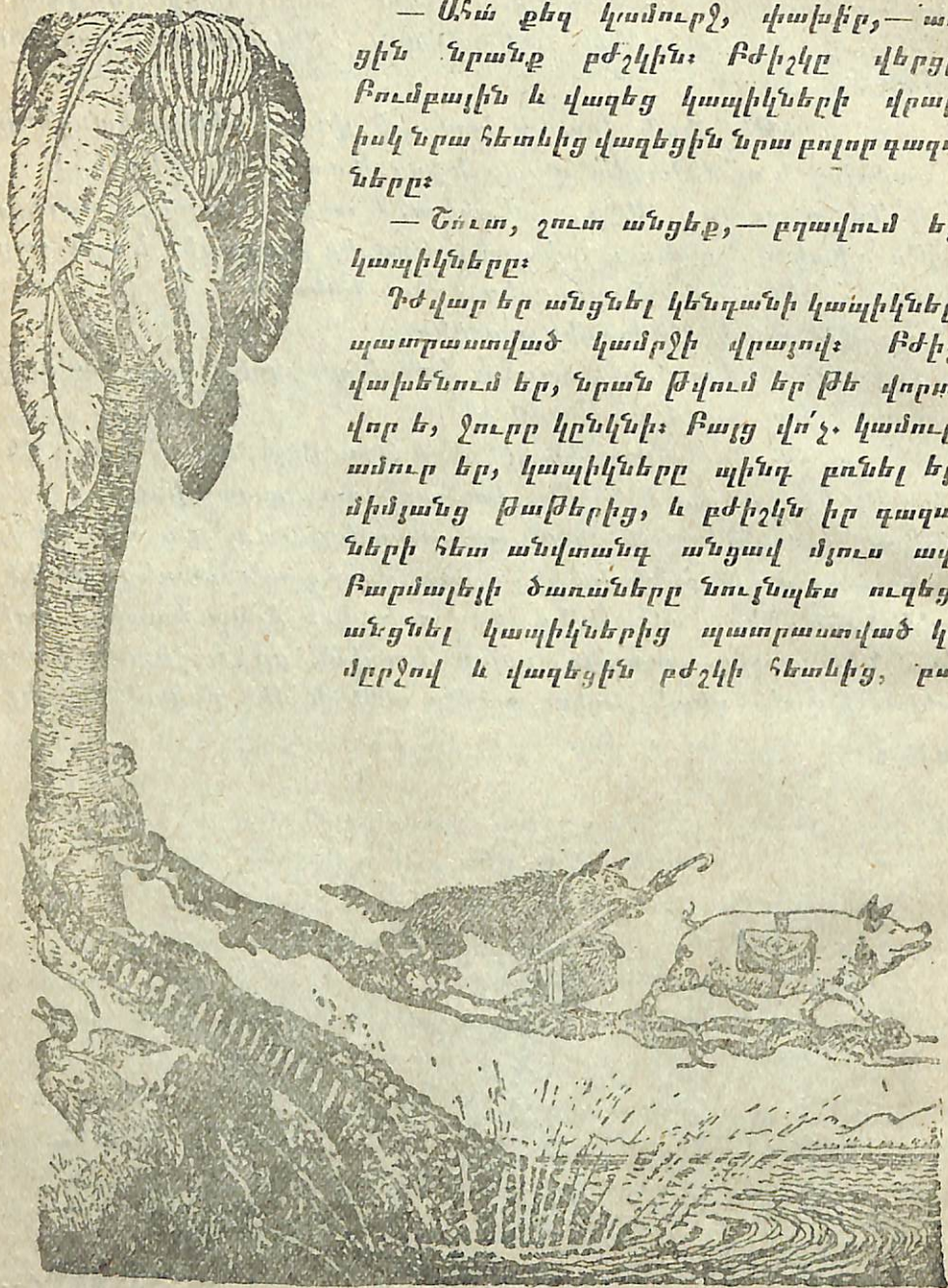
Այդ ժամանակ մի կապիկ բղավեց.

— Կամուրջ, կամուրջ. առանց ժամանակ կորցնելու կամուրջ պատրաստեցեք: Կամուրջ: Կամուրջ:

Բժիշկը շուրջը նայեց, կապիկների մոտ վոչ լերկաթ կար, վոչ փայտ: Ինչից պետք է նրանք կամուրջ պատրաստեին:

Բայց կապիկները կամուրջ պատրաստեցին վոչ թե լերկաթից ու քարից, այլ կենդանի կապիկներից: Գետափին ծառեր կային. կապիկները մեկը փաթաթվեց մի ծառի, իսկ մյուս կապիկը կախ ընկավ նրա պոչից. ալսուկս բոլոր կապիկները ձգվեցին իրար հետևից, ինչպես գետի լերկու բարձր ափերի մեջ ընկած մի լեռ-կար շղթա:

— Ահա քեզ կամուրջ, փախիր, — ասացին նրանք բժշկին: Բժիշկը վերցրեց Բումբալին և վազեց կապիկներէ վրայով, իսկ նրա հետեւից վազեցին նրա բոլոր գազանները:

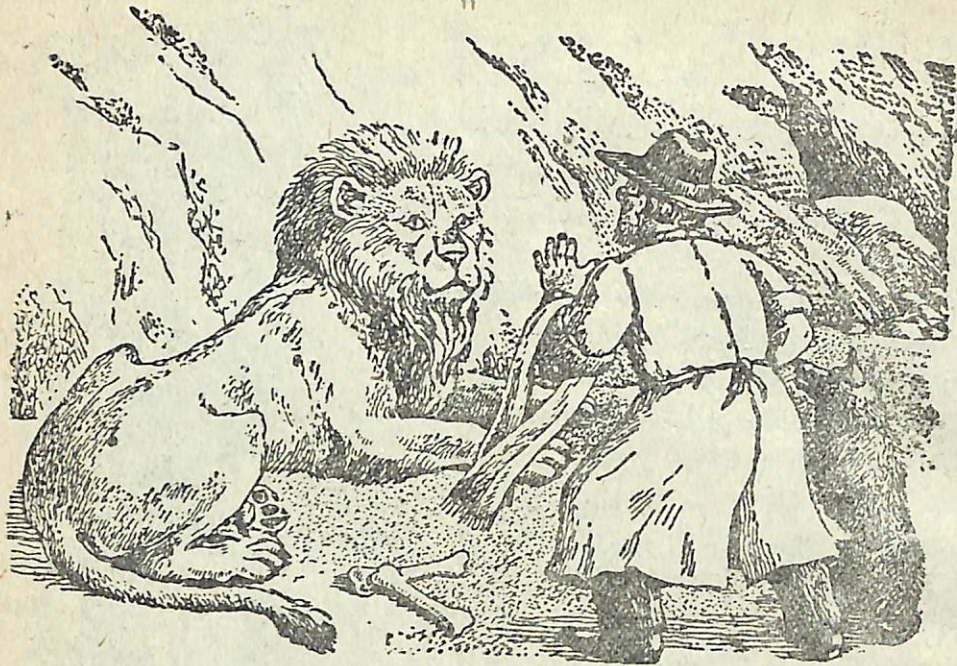
— Շուտ, շուտ անցեք, — բղավում ելին կապիկները:

Դժվար եր անցնել կենդանի կապիկներից պատրաստված կամրջի վրայով: Բժիշկը վախենում եր, նրան թվում եր թե վորտեղ վոր ե, շուրջ կրնկնի: Բաց լն՝ կամուրջն ամուր եր, կապիկները պինդ բռնել ելին միմյանց թաթերից, և բժիշկն իր գազանների հետ անվտանգ անցավ մյուս ափը: Բարձալեյի ծառաները նույնպես ուզեցին անցնել կապիկներից պատրաստված կամրջով և վազեցին բժշկի հետեւից, բաց

հենց կամրջի կեսը հասած-չհասած՝ կապիկներից մեկը բաց թողեց ձեռքերը, շղթան կտրվեց և Բարձալեյի ծառաները շուրջ թափվեցին:

— Ուռա, բացականչեցին կապիկները, ուռա, բժիշկ Սլբուխը փրկված ե: Այժմ նա վոչ վոքից չի վախենա: Բարձալեյը չկարողացավ բռնել նրան, ուռա...

11

ՀԻՄԱՐ ԳԱԶԱՆՆԵՐԸ

Բժիշկ Սլբուխը հիվանդ կապիկների մոտ շտապեց, նրանք պառկած էին գետնին և ծանր հառաչում էին: Նրանք ծանր հիվանդ էին:

Բժիշկն սկսեց բուժել նրանց. ամեն կապիկին պետք էր դեղ տալ, պետք էր սառը կոմպրեսս դնել: Հիվանդները շատ էին, իսկ բժիշկը՝ մենակ էր, մենակ մարդու համար դժվար էր այդքանին բուժել: Կիկան, Կոկորդիլոսը, Կարուզոն և Չիչին առանց ուժ խնայելու ոգնում էին նրան, բայց նրանք էլ շուտով հոգնեցին, և բժիշկը ուրիշ ոգնականների կարիք զգաց: Նա գնաց անապատ, վորտեղ բնակվում էր առյուծը:

— Բարի լիզեք, ասաց առյուծին, — խնդրում եմ ոգնեք ինձ՝ բուժելու հիվանդ կապիկներին:

Առյուծը մի անել հայացք նետեց Սլբուխի վրա:

— Իսկ դու գիտես, թե ով եմ չես. չես առյուծ եմ, գազանների թագավորը, իսկ դու համարձակվում ես խնդրել ինձ ոգնել քեզ՝ ինչ վոր անպիտան մեյմուններին բուժելու:

Այդ ժամանակ բժիշկը գնաց ռեզեդյուտի մոտ:

— Ռեզեդյուտը, ռեզեդյուտը, — ասաց նա: Ոգնեցեք ինձ կապիկներին բուժելու: Նրանք շատ են, իսկ չես՝ մենակ, ինձ համար մենակ դժվար է բուժորին բուժել:

Ռեզեդյուտները միայն ծիծաղեցին և պատասխանեցին.

— Մենք պետք է քեզ ոգնենք, դեռ շնորհակալութուն հայտնիր, վոր քեզ պատառ-պատառ չենք անում:

Բժիշկը խիստ բարկացավ չար ռեզեդյուտների վրա և վաղեց հարևան անտառի շերտավոր վազրերի մոտ:

— Վազրեր, վազրեր, ոգնեցեք ինձ՝ բուժեմ կապիկներին:

— Ռ ո՛ւ ո՛ւ, — պատասխանեցին շերտավոր վազրերը: Հեռացիր քանի դեռ վողջ ես: Ռ ո՛ւ ո՛ւ..

Բժիշկը տխուր-տրտում հեռացավ նրանցից:

Բայց շուտով չար գազանները սաստիկ պատժվեցին: Յերբ հայր առյուծը տուն վերադարձավ, մայր առյուծն ասաց.

— Մեր փոքրիկ կորչումը հիվանդացել է, ամբողջ որն հառաչում ու արտասվում է, ինչքան ցավալի չե, վոր նշանավոր բժիշկ Սլբուխը Աֆրիկայում չե, նա կրուժեր մեր վորդուն:

— Բժիշկ Սլբուխն այստեղ է, ասաց հայր առյուծը, չես հենց նոր խոսում ելի նրա հետ:

— Ինչպիսի բախտավորութուն, — բացականչեց մայր առյուծը: Վաղիր շտապ և հրավիրիր նրան մեզ մոտ:

— Վե՛հ, — ասաց հայր առյուծը, չես նրա մոտ չեմ գնա, նա

չի գա մեր վորդուն բուժելու, վորովհետև յես վիրավորեցի նրան:

— Ինչպէս թե, դու վիրավորեցիր բժիշկ Ալբուխտին, ինչ պիտի անենք մենք հիմա. իսկ դու գիտես, վոր բժիշկ Ալբուխտը ամենանշանավոր բժիշկն է, նա միակն է բոլոր մարդկանցից, վոր գիտե խոսել դադանների հետ՝ դադանների լեզվով: Նա միակն է բոլոր մարդկանցից, վոր իմանում է բուժել վագրերին, կոկորդիլոսներին, նապաստակներին, կապիկներին և գորտերին: Այո, այո, նույնիսկ գորտերին, վորովհետև նա շատ բարի չե, և ահա այսպիսի մի մարդու վիրավորել ես դու հենց այն ժամանակ, յերբ քո վորդին ծանր հիվանդ է: Ի՞նչ պիտի անես հիմա դու: Առյուծը շվարեց: Չգիտեր ինչ ասեր:

— Վագիր բժշկի մոտ, — ասաց մայր առյուծը, և ասա, վոր դու ներում ես խնդրում. ոգնիր նրան, ինչով վոր կարող ես, արա, ինչ վոր բժիշկը կասի և խնդրիր նրան, վոր բուժի մեր հիվանդ վորդուն:

Հնար չկար, հայր առյուծը գնաց բժիշկ Ալբուխտի մոտ:

— Բարև ձեզ, յես լեկել եմ ձեզ ոգնելու, ասաց առյուծը. յես համաձայն եմ կապիկներին դեղ տալ և նրանց սառը կոմպրեսներ դնել:

Յեվ այսպես առյուծն սկսեց ոգնել Ալբուխտին յերեք ուր և յերեք գիշեր. նա հոգ եր տանում հիվանդ կապիկներին, իսկ հետո մոտեցավ բժիշկ Ալբուխտին և անհամարձակ ասաց.

— Վորդիս, վորին յես այնչափ սիրում եմ, հիվանդացել է. խնդրում եմ բարի լեզեք նրան ևս բուժելու:

— Լավ, ասաց բժիշկը, — յես հենց այսօր կբուժեմ ձեր վորդուն: Բժիշկն անմիջապես գնաց առյուծի վորդու մոտ և նրան մի այնպիսի դեղ տվեց, վոր հիվանդն անմիջապես առողջացավ: Առյուծն ուրախացավ, բայց ամաչում էր մի այդպիսի բարի բժշկի վիրավորելու համար: Հետո ռնգեղջյուրների և վագրերի վորդիներն ել հիվանդացան: Ալբուխտը նրանց ևս անմիջապես բուժեց: Ռնգեղջյուրներն ու վագրերն ասացին բժշկին.

— Մենք ամաչում ենք քեզ վիրավորելու համար:

— Վոչինչ, վոչինչ, — ասաց բժիշկը, մյուս անգամ ավելի խելոք կլինեք, իսկ հիմա լեկեք ինձ մոտ և ոգնեցեք ինձ կապիկներին բուժելու:

12

Ն Վ Ե Ր Ը

Գաղաններն աջնպես լավ ողնեցին բժշկին, վոր շատ շուտով բոլոր հիվանդ կապիկներն առողջացան:

— Շնորհակալութիւն բժշկին, ասացին նրանք, նա բուժեց մեզ սոսկալի հիվանդութիւնից, դրա փոխարեն մենք նրան մի լավ նվեր պիտի տանք: Յեկեք նվիրենք նրան մի աջնալիսի կենդանի, վորին մարդիկ չերբեք չեն տեսել, վորի նմանը չլինի վնչ կրկեսում, վնչ կենդանաբանական այգում և վնչ ել գաղանանոցում:

— Յեկեք նրան մի ուղտ նվիրենք, — բղավեց մի կապիկ:

— Վնչ, — ասաց Չիչին, — նրան ուղտ պետք չի, նա ուղտ շատ ե տեսել, բոլոր մարդիկ ել ուղտ տեսել են:

— Այդ դեպքում ջալլամ նվիրենք, — բղավեց մի ուրիշ կապիկ:

— Վո՛չ, ասաց Չիչին, — նա ջալլամ ել ե տեսել:

— Իսկ նա Տյանիտալիայ տեսել ե արդոք, հարցրեց մի չերրորդը:

— Վոչ, Տյանիտալիայ չերբեք չի տեսել, — պատասխանեց Չիչին, — և վո՛չ մի մարդ ել դեռ Տյանիտալիայ չի տեսել:

— Շատ լավ, մենք հիմա գիտենք, թե ինչ պետք ե նվիրենք բժշկին:

13

ՏՅԱՆԻՏԱԼԿԱՅԸ

Մարդիկ Տյանիտալիայ չերբեք չեն տեսել, վորովհետև Տյանիտալիայը վախենում ե մարդկանցից, և հենց վոր մարդ ե տեսնում, անմիջապես թաղնվում ե թփերի տակ: Դուք ուրիշ գաղաններին կարող եք վորսալ, չերբեք նրանք քնում են և փակում իրենց աչքերը, դուք կմոտենաք նրանց հետևից և կբռնեք պոչից: Իսկ Տյանիտալիային դուք չեք կարող մոտենալ հետևից, վորովհետև Տյանիտալիայի հետևի կողմում ել գլուխ կա: Այո՛, նա չերկու գլխանի չե, մեկը առջևից, մյուսը հետևից: Յերբեք նա քնել ե ուղում, առաջ քնեցնում ե մի գլուխը, իսկ հետո մյուս գլուխը: Նա չերբեք ամբողջովին չի քնում: Մի գլուխը քնում ե, իսկ մյուս գլուխը շուրջն ե դիտում, վորպեսզի վորսորդը գաղանի չմոտենա իրեն. ահա թե ինչո՞ւ վոչ մի վորսորդի չի հաջողվել Տյանիտալիայ վորսալ: Ահա

Թե ինչու վնչ մի կրկեսում, վնչ մի դադանանոցում, վնչ ել վորևե
կենդանաբանական այգում այդ կենդանուց չկա:

Կապիկները վորոշեցին բժիշկ Ալբուլիտի համար վորսալ մի
Տյանիտալկալ: Նրանք մտան անտառի ամենախոր մասը, ուր բնակվում
էր Տյանիտալկալը, և ապացին նրան.

— Մեր սիրելի Տյանիտալկալ, չե՞ս ցանկանում արդյոք բժիշկ
Ալբուլիտի հետ մարդկանց լերկիրը դնալ. այնտեղ լավ կլինի քեզ
համար:

Տյանիտալկալը թափահարեց զուլդ գլուխները և զուլդ բերա-
նով պատասխանեց.

— Վնչ:

— Բժիշկը բարի չէ, — ասացին կապիկները, — նա քեզ կկերակրի
մեղրաբլիթներով, իսկ լեթե դու հանկարծ հիվանդանաս, նա ան-
միջապես կբուժի քեզ:

— Միևնուշն է, լես ցանկանում եմ այստեղ մնալ, — պատաս-
խանեց Տյանիտալկալը:

Կապիկները լերեք որ անընդհատ համոզում ելին նրան և
վերջապես Տյանիտալկալն ասաց.

— Յուլց տվեք ինձ այդ բարի բժիշկին, լես ուզում եմ տեսնել
նրան:

Կապիկները Տյանիտալկալին տարան բժիշկ Ալբուլիտի տնակը:
Դուռը ծեծեցին:

— Մտեք, — ասաց բժիշկը:

Չիչին հպարտութամբ ներս տարավ լերկգլխանի կենդանուն:

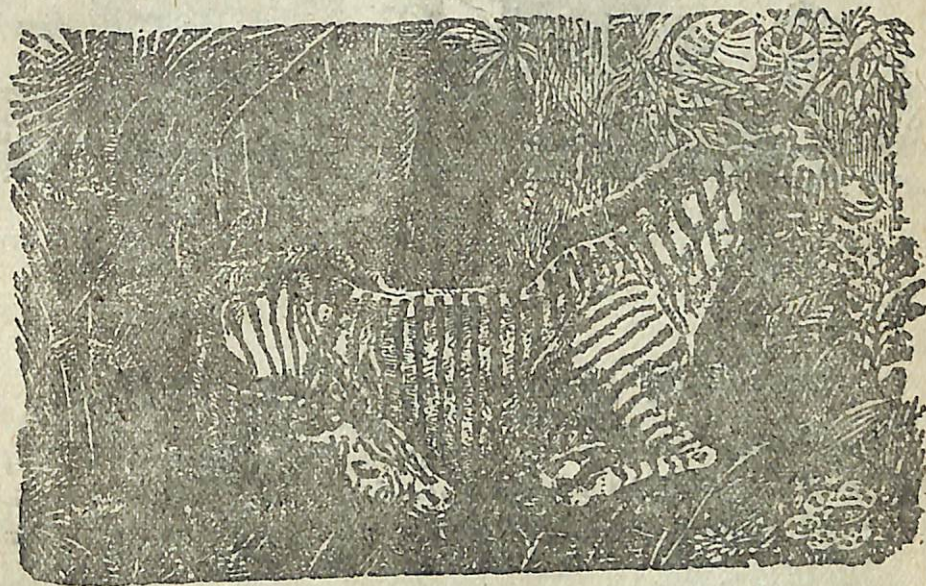
— Այս ի՞նչ բան է, — հարցրեց զարմացած բժիշկը: Յես լերբեք
այսպիսի հրաշք չեմ տեսել:

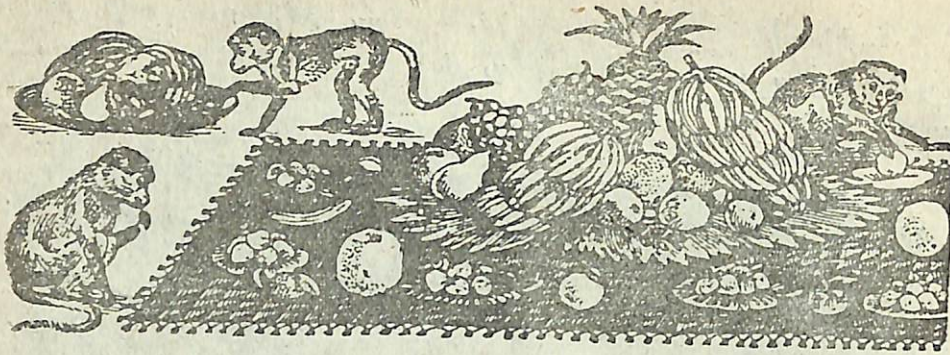
— Սա Տյանիտալկալ չէ, — պատասխանեց Չիչին: Նա ուզում է
ծանոթանալ ձեզ հետ: Տյանիտալկալը աֆրիկյան անտառների ա-
մենահազվադեպ կենդանին է. սա միակ կենդանին է, վոր լեր-
կու գլուխ ունի, սրան քեզ հետ մարդկանց լերկիրը տար:

— Իսկ նա ցանկանում է արդյոք ինձ հետ զալ:

— Քեզ մոտ սիրով կգամ, — ասաց Տյանիտալկալը, — լես անմի-
ջապես նկատեցի, վոր դու սիրում ես կենդանիներին: Խոսք տուր
միայն, վոր լեթե տխրեմ քեզ մոտ ինձ հետ կուղարկես իմ հա-
րազաա Աֆրիկան:

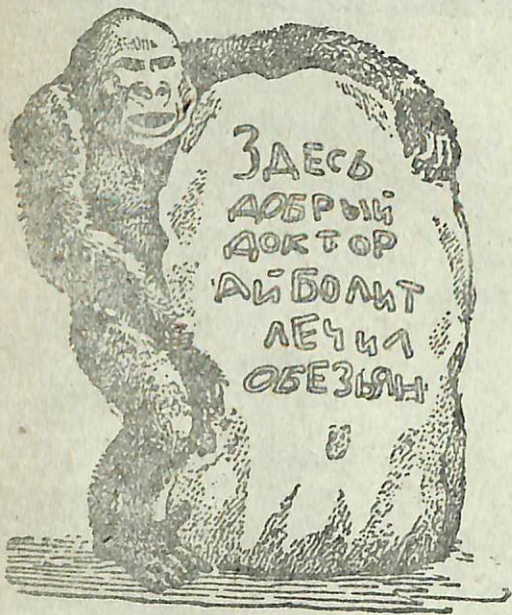
— Իհարկե հետ կուղարկեմ, — ասաց բժիշկը, — բայց ինձ մոտ
դու այնպես լավ կզգաս քեզ, վոր հազիվ թե ցանկանաս հետ
զալ:

ԿԱՊԻԿՆԵՐԸ ՀՐԱԺԵՇՏ ԵՆ ՏԱԼԻՍ ԲԺՇԿԻՆ

Կապիկները մտան բժշկի սենյակը և նրան ճաշի հրավերեցին: Հրաժեշտի առթիվ նրանք շքեղ հացկերուլթ, ելին պատրաստել մեղր, բանան, արմավ, ծիրան, լիժոն, անանաս և ընկույզ:

րին և ասաց.

— Ցտեսություն, թանկագին ընկերներ, շնորհակալություն

— Կեցցեք բժիշկ Ալբուլիտը, — բացականչում ելին նրանք: — Նա աշխարհի ամենաբարի մարդն է: Գործիլա մեծ կապիկը, վորն ուժեղ ձեռներ ուներ, վաղեց անտառ և դուրս քաշեց աշնտեղից մի մեծ ծանր քար:

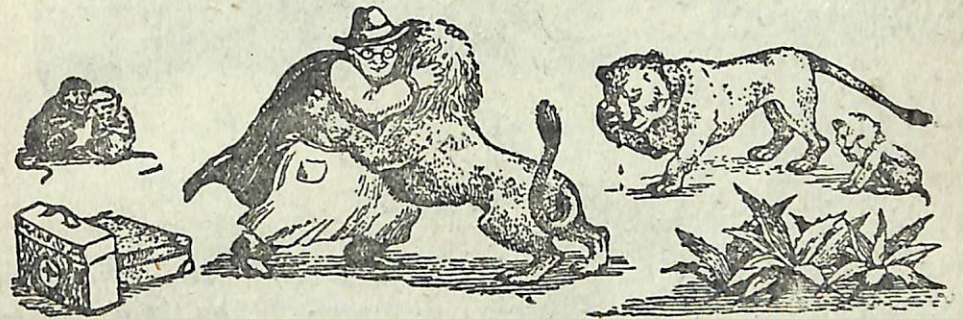
— Այս քարը, — ասաց նա, պետք է մնա հենց աշնտեղ, վորտեղ բժիշկ Ալբուլիտը բուժեց կապիկների ցեղը. սա պետք է բժիշկ Ալբուլիտի հուշարձանը լինի:

Բժիշկը վերցրեց գլխարկը, խորը զլուխ ավեց կապիկնե-

ձեր բուռն սիրո համար: Յես շուտով ելի կգամ ձեզ մոտ, իսկ մինչև իմ գալը, ձեզ մոտ եմ թողնում Կոկորդիլոսին, թուխկ Կարուզուին և կապիկ Չիչիին: Նրանք Աֆրիկայումն են ծնվել, թող Աֆրիկայումն ել մնան: Այստեղ են ապրում նրանց քույրերն ու յեղբայրները, ցտեսություն:

Այս ասելով՝ բժիշկը ճանապարհ ընկավ, իսկ կապիկներն ուղարկեցին նրան: Ամեն մի կապիկ աշխատում եր ինչ կերպ ել լինի սեղմել բժիշկ Ալբուլիտի ձեռքը, և քանի վոր կապիկները շատ ելին, մինչև ուշ գիշեր հերթով սեղմում ելին բժիշկ Ալբուլիտի ձեռքը, այնպես վոր բժշկի ձեռքը շատ սեղմելուց ցավեց:

Իսկ յերեկոյան մի մեծ դժբախտություն պատահեց:

15

ՆՈՐ ՓՈՐՁԱՆՔ

Բժիշկը դեռ հազիվ էր գետն անցել, լերը նորից ընկավ չար մարդակեր Բարձալեւի լերկիրը: Սարսափելի չեր նրա համար անցնել մի անտառով:

— Սա՛,— փսփսաց Բուժբան,— խնդրում եմ կամաց խոսել: Թե չես, մեզ ելի գերի կվերցնեն:

Այս խոսքերը դեռ չվերջացրած, հանկարծ ծառերի հետևից դուրս պրծան Բարձալեւի ծառաները և հարձակվեցին խեղճ բժիշկի վրա: Նրանք վաղուց սպասում էին բժիշկին:

— Ըն՛ը, գտնվեցին նրանք: Վերջապես մենք քեզ բռնեցինք: Հիմա մեր ձեռքից չես պրծնի:

Բժիշկը վախից դողում էր: Ի՞նչ պիտի անի նա հիմա, ուր թագնվի անողոր թշնամիներից: Հենց այդ ժամանակ մոտ վազեց Տյանխտալկալը և առաց:

— Նստիր անմիջապես ինձ վրա և ամուր բռնիր ինձ: Ահա այդպես: Բժիշկը հենց վոր նստեց Տյանխտալկայի վրա, Տյանխտալկայն առաջ սլացավ ինչպես ամենաարագավազ ձին: Բարձալեւի ծառաներն ընկան նրա հետևից: Բայց քանի վոր Տյանխտալկալը լերկու գլուխ ունենր, հետևի գլխով կծում և մոտ չեր թողնում վոչ վոքի:

Թշնամիները վախեցան լերկվլխանի կենդանուց և հեռու փախան: Տյանխտալկալը բժիշկին հասցրեց ծովափ, ուր կանգնել էր Բարձալեւի նավը: Նա այնպես արագ էր վազում, վոր նույնիսկ զազանները նրան հասնել չէին կարողանում:

Տեսնելով նավը, բժիշկը շատ ուրախացավ: Նավի վրա վոչ վոք չկար: Բժիշկն իր զազաններով արագ տեղավորվեց նավում, առագաստը բարձրացրեց և ուղում էր նավը թողնել բաց ծովում: Նա հազիվ էր մի քիչ հեռացել ափից, լերը ափը վազեց Բարձալեւին հնքը:

— Կանգնիր,— բղավեց նա, ուր ես տանում իմ նավը: Վերադարձիր անմիջապես:

— Վո՛չ, — բղավեց բժիշկն ավազակին, — քեզ մոտ վերադառնալ չեմ ցանկանում: Դու աջնպես դաժան ես և չար: Դու տանջեցիր իմ կենդանիներին: Դու ինձ բանտ նետեցիր: Դու ինձ սպանել ելիր ուզում: Այդ բոլորի փոխարեն լես վերցնում եմ քեզանից քո նավը, վորպեսզի մյուս անգամ ավելի խելոքանաս:

Բարձրալեւր սաստիկ բարկացավ, նա վազ եր տալիս ափով, բարձրաձայն հայհոյում եր և մեծ մեծ քարեր շարժում բժիշկ Ալբուխի հետևից:

Բայց բժիշկ Ալբուխն արդեն հեռու լեր: Նա լողում եր Բարձրալեւրի նավով ուղիղ դեպի իր լերկիրը, իսկ մի քանի ուրից հետո արդեն դուրս լեկավ իր լերկրի ափերը:

Ավվան, Բումբան, Կիկան և Խոզուկ-մոզուկը տուն հասնելուն սաստիկ ուրախացան: Ծովափին նրանք տեսան նավաստի Ռոբինզոնին, վորը վաղուց սպասում եր նրանց:

— Վողջ՜ւն, նավաստի Ռոբինզոն, — բացականչեց բժիշկը:

— Ո՞ւր ե իմ նավը, հարցրեց նավաստի Ռոբինզոնը:

— Ա՛խ, — ասաց բժիշկը, — քո նավը խորտակվեց. նա Աֆրիկայի մոտ ժայռերի հանդիպելով՝ ջարդ ու փշուր լեղավ. բայց լես քեզ համար մի նոր նավ եմ բերել, վորը քոնից ավելի լավն է:

— Լավ, — ասաց Ռոբինզոնը, քեզ վրա լես չեմ բարկանում. սա հրաշալի նավ է. լես վաղն և չեթ լողալով կանցնեմ իմ անբընակ կղզին:

Բժիշկը հրաժեշտ տվեց Ռոբինզոնին, հեծավ Տյանիտալկային և քշեց քաղաքի փողոցներով ուղիղ դեպի տուն:

Յուրաքանչյուր փողոցում նրան դիմավորելու ելին վազում ճագարները, կատուները, շները, հորթերը, կովերը, ձիերը և բոլորը միասին բարձր բղավում ելին.

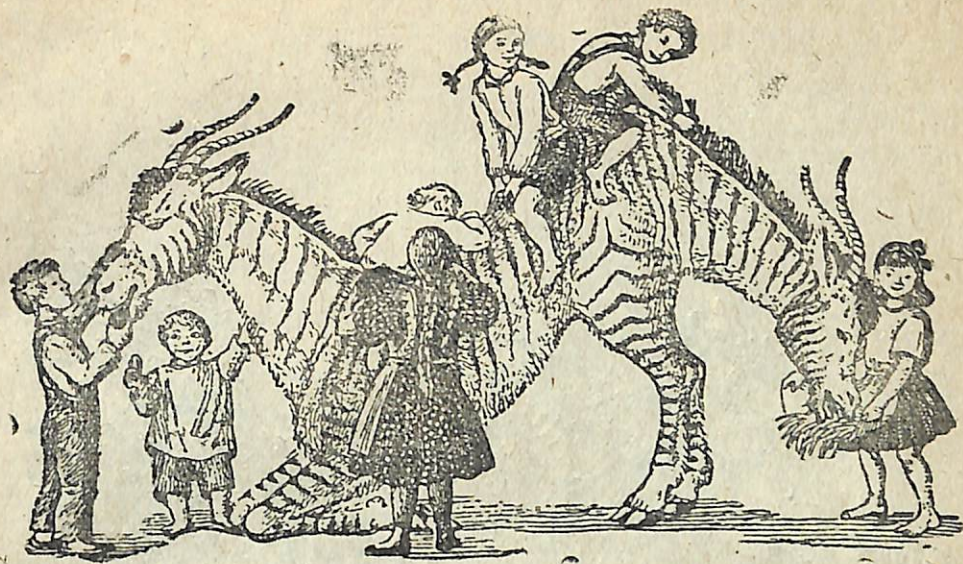
— Մալաչուկա, մալաչուկա:

Կենդանիների լեզվով այդ նշանակում է «կեցցե բժիշկ Ալբուխը»:

Քաղաքի բոլոր ծալրերից թռչուններ ելին գալիս, ճախրում բժշկի գլխավերևում և անուշ լերգեր ելին գեղգեղում նրա համար:

Բժիշկը տուն վերադառնալուն չափազանց ուրախ եր, նրա առանձնասենյակում առաջվա նման ապրում ելին ձեր ձին, կովը, չղջիկները և նապաստակները: Սկզբում, լերը նրանք Տյանիտալկային տեսան, վախեցան, բայց հետո ընտելացան և սիրեցին նրան:

Տյանիտալկայը քիչ-քիչ դադարեց մարդկանցից վախենալուց.

լերը նա զբոսնում եր փողոցում, նրա մոտ ելին վազում լերեխաները և խնդրում, վոր իրենց ման ածի. նա վոչ վոքի չեր մերժում: Անմիջապես ծունկի լեր իջնում, լերեխաները նստում ե ին նրա մեջքին և նա ման եր ածում նրանց թե քաղաքում և թե ծովափին, ուրախ թափահարելով իր զուգ գլուխները: Չար Վառվառան այս տեսնելով, ուզեց ինքն ել հեծնի ու ման գա: Նա մազլեցեց Տյանիտալկայի վրա և սկսեց հարվածել նրան հովանոցով:

— Դե, շուտ շարժվիր, լերկգլխանի եշ:

Տյանիտալկայը խիստ բարկացավ, վազեց, բարձրացավ մի բարձր սարի վրա և Վառվառային ծովը նետեց:

— Ոգնեցեք, փրկեցեք, — բղավում եր Վառվառան, բայց վոչ վոք չցանկացավ ոգնել նրան: Վառվառան սկսեց սուզվել:

— Ավվա, սիրելի Ավվա, ոգնիր ինձ ափ դուրս գամ, կանչեց նա, բայց Ավվան պատասխանեց.

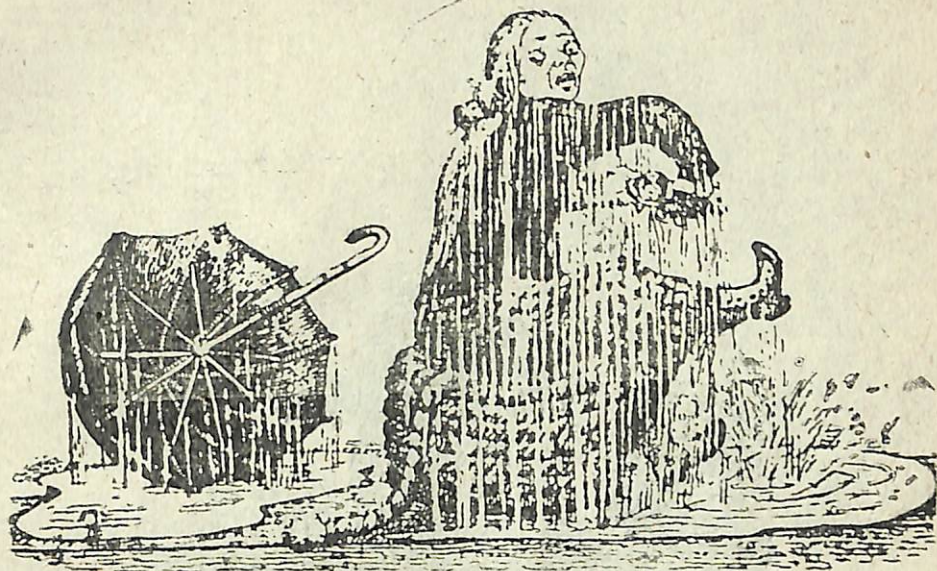
— Մըռու-ս'ն, — կենդանիների լեզվով այդ նշանակում է. —
չեմ ուզում քեզ փրկել, վորովհետեւ դու անպիտան ես ու չար:

Մոտերքում իր նավով լողում եր նավաստի Ռորինգոնը: Նա
պարանը նետեց ծովը և վառվառաչին դուրս քաշեց ծովից: Հենց
այդ ժամանակ ծովափին եր մոտենում Ալբուխտն իր գազանների
հետ: Նա կանչեց հին նավաստի Ռորինգոնին և ասաց.

— Հեռու տար նրան մեղանից, չես չեմ ուզում, վոր նա իմ
տանն ապրի ու ծեծի իմ կենդանիներին:

Հին նավաստի Ռորինգոնը տարավ նրան հեռու, հեռու, ան-
բընակ կղզին, վորտեղ նա վոչ վոքի չեր կարող վերափոքել:

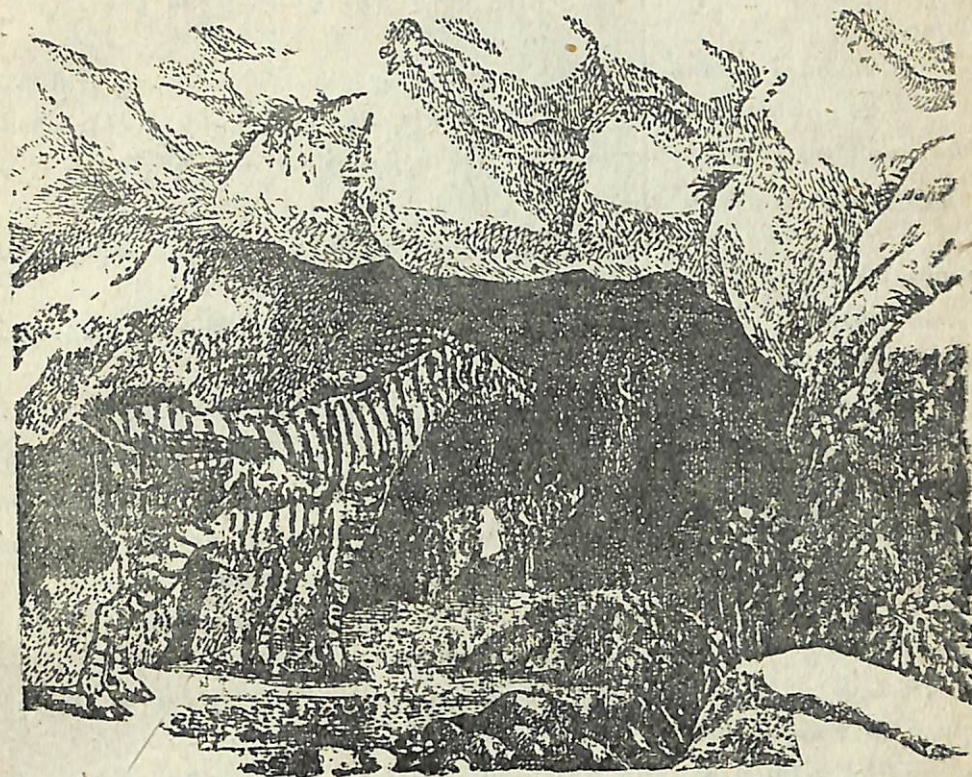
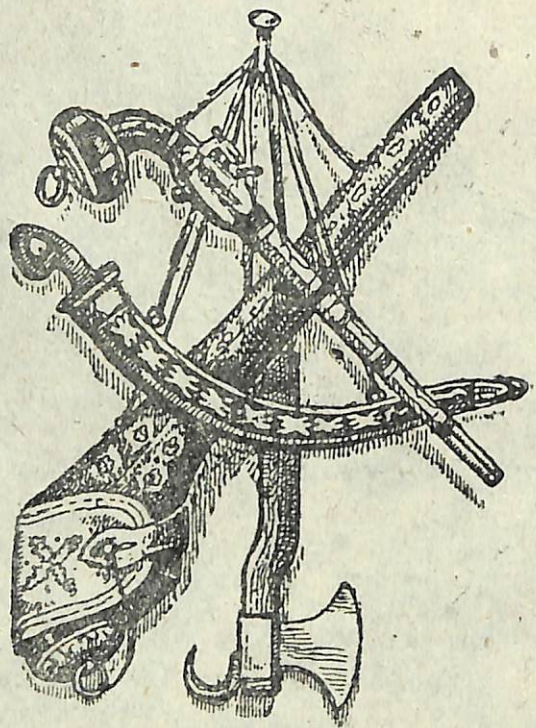
Իսկ Ալբուխտն իր փոքրիկ խոհիթում ապրում եր լերջանիկ և
վաղ առավոտից մինչ ուշ գիշեր բուժում եր թռչուններին ու
կենդանիներին, վորոնք նրա մոտ ելին գալիս աշխարհի բոլոր ծալ-
քերից:

ՊԱՏՄՎԱԾԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԵՆՏԱՆ ՅԵՎ ԾՈՎԱՅԵՆՆԵՐԸ

1

ՔԱՐԱՅՐԸ

Բժիշկ Ալբուխը շատ եր սիրում զբոսներ: Ամեն լերեկո, աշ-
խատանքից հետո վերցնում եր հովանոցն ու իր կենդանիները հետ
զնում եր մի վորեւ տեղ, կամ անտառ կամ դաշտ: Նրա հետ եր լի-
նում նաև Տյանիտարկալը: Առջևից վազում եր բաղրիկ կիկան, հետե-
վից՝ շունը՝ Ավվան, և Խոզուկ-մոզուկը, իսկ ուսին թառած եր
լինում ծեր Բումբան: Նրանք լերբեմն շատ հեռու ելին զնում, և
լերբ բժիշկ Ալբուխը հոգնում եր, հեծնում եր Տյանիտարկալին:

Մի անգամ զբոսնելիս ծովափին մի քարայր տեսան, ցանկացան ներս մտնել, բայց քարայրը փակ էր, դռան վրա կողպեք էր կախած:

— Կուգե՛լի իմանալ, թե ինչ կա այստեղ պահված, — ասաց Ավվան:

— Կարող ե պատահել, վոր այնտեղ մեղվաբլթներ լինեն պահված, — ասաց Տյանխտակալը, վորն աշխարհում ամեն ինչից շատ մեղվաբլթներ էր սիրում:

— Վո՛չ, — ասաց Խոզուկ-մոզուկը, — այնտեղ խնձոր, շոկոլադ և կարկանդակներ կան:

— Պետք է գտնել բանալին, — ասաց բժիշկը. գիացեք բանալին գտեք, բերեք:

Կենդանիները ցրվեցին և սկսեցին վորոնել քարայրի դռան բանալին. նրանք նայեցին ամեն մի քարի տակ, ամեն մի թփի տակ, բայց բանալին վոչ մի տեղ չգտան, ապա հավաքվեցին դռան մոտ և ձեզրից սկսեցին ներս նայել. սակայն քարայրը մութն էր, վոչինչ տեսնել չկարողացան: Մեկ էլ Բումբան ասաց.

— Լուծվո՛ւն, լուծվո՛ւն, ինձ թվում է թե քարայրում մի ինչ վոր կենդանի կա, վորը կամ մարդ է կամ գազան:

Բոլորն սկսեցին ականջ դնել, բայց վոչինչ չլսեցին: Բժիշկ Այբուխան ասաց Բումբային.

— Ինձ թվում է, վոր դու սխալվում ես. չես վոչինչ չեմ լսում:

— Չե մի, — ասաց Բումբան, դու չես ել կարող լսել, ձեր բոլորի ականջները միասին վերցրած ավելի վատ են լսում քան, իմը՝ մենակ. Սո՛ւս... Սո՛ւս... լսում եք, լսում եք:

— Վո՛չ, ասացին կենդանիները, — մենք վոչինչ չենք լսում:

— Իսկ չես լսում եմ, — ասաց Բումբան:

— Իսկ ինչ ես լսում, — հարցրեց Այբուխան:

— Յես լսում եմ, թե ինչպես մի մարդ ձեռքերը զրպանը կսխեց:

— Այ քեզ հրաշք, — ասաց բժիշկը. — և չես չգիտելի, թե դու ալպիսի հրաշալի լսողութունն ես ունեցել: Ապա մի ելի ականջ դիր և ասա՝ թե ինչ ես լսում:

— Յես լսում եմ, թե ինչպես ալդ մարդու ալտերով արցունքներ են հոսում:

— Արցունք, — բացականչեց բժիշկը, արցունք. մի՞թե տնտեղ, դռան հետևում ինչ վոր մեկը լալիս է. պետք է ոգնել նրան, չես չեմ սիրում, չերբ արտասվում են. ինձ մի կային տվեք, չես ուզում եմ ջարդել այս դուռը:

2

ՊԵՆՏԱՆ

Տյանիտալիպն անմիջապես տուն վազեց և մի սուր կացին բերեց: Բժիշկը վերցրեց կացինը, իր վողջ ուժով տարավ բերեց կացինը, ու տուր թե կապ փակ դռանը:

Մեկ-չերկու, դուռը սրկվեց իր տեղից, և բժիշկը քարայր մտավ: Քարայրում մութն էր, բժիշկը լուցկին վառեց: Ախ, վրձնա կեղտոտ ու ցուրտ էր քարայրը, վնչ սեղան կար, վնչ նստարան, վնչ աթոռ. հատակի վրա մի խուրձ ծղոտ կար միայն, իսկ ծղոտի վրա նստած էր մի փոքրիկ տղա և դառն արտասովում էր: Տեսնելով բժիշկին իր բոլոր կենդանիներով, տղան սկսեց ավելի ուժեղ լաց լինել, բայց լերը նկատեց, թե ինչպիսի բարի դեմք ունի բժիշկը, գաղարեց արտասովուց ու ասաց.

—Ուրեմն դուք ծովահենն չե՞ք:

—Վոչ, յես ծովահենն չեմ,—ասաց բժիշկը ծիծաղելով: Յես բժիշկ Ալբուխան եմ և վոչ թե ծովահեն, և միթե յես նման եմ ծովահենի:

—Վոչ, վոչ,—ասաց տղան, չնայած, վոր դուք կացին ել ունեք, յես չեմ վախենում ձեզանից: Բարև ձեզ, իմ անունը Պենտա յե: Չգիտե՞ք արդյոք ուր ե իմ հայրը:

—Չգիտեմ,—ասաց բժիշկը:—Իսկ ուր եր գնալու քո հայրը:

—Իմ հայրը ձկնորս ե, մենք չերկուսով ծով դուրս լեկանք՝ ձուկ վորսալու: Յես ու հայրս միասին ելինք, ձկնորսական նավակով: Հանկարծ մեզ վրա հարձակվեցին ծովահենները և մեզ գերի

վերցրին: Նրանք ուզում ելին, վոր հայրս ել ծովահենն դառնա, վոր պեսզի նավեր կողոպտի ու կործանի: Բայց հայրս ծովահենն դառնալ չեր ուզում:—Յես ազնիվ ձկնորս եմ և ավագակությամբ զբաղվել չեմ ուզում,—ասաց հայրս: Այդ ժամանակ ավագակները խիստ բարկացան, բռնեցին նրան և չգիտեմ թե ուր տարան: Իսկ ինձ փակեցին այս քարայրում, մինչև հիմա յես հորս չեմ տեսել: Ուրե հայրս, ինչպե՞ս վարվեցին նրանք հորս հետ, կարող ե պատահել, վոր ծովն են նետել: Յեվ տղան նորից լաց լեղավ:

—Լաց մի լինի,—ասաց բժիշկը, ի՞նչ ոգուտ լացից, ավելի լավ ե մտածենք հորդ գտնելու մասին. ասա ինձ՝ ինչպիսի մարդ ե՞ս:

—Շիկահեր ե, մորուքն ել շեկ ու շատ լերկար:

Բժիշկ Ալբուխան իր մոտ կանչեց Կիկա բաղիկին և կամացուկ ասաց ականջին.

—Չարի-բարի չավաչած:

—Ձուկ-չուկ,—պատասխանեց Կիկան:

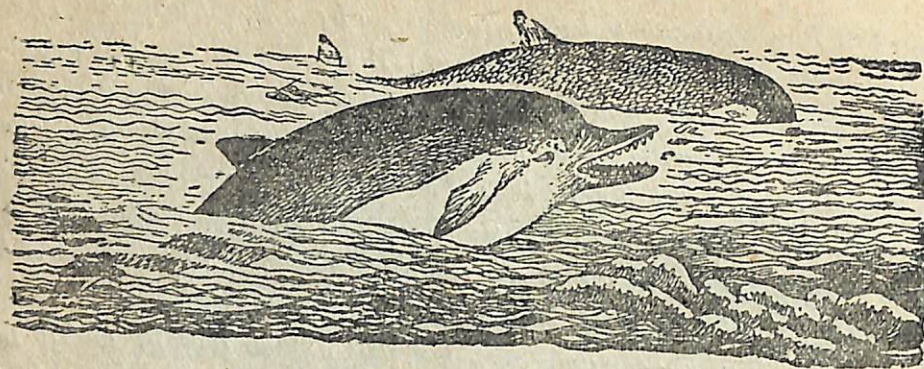
Լսելով այս խոսակցությունը, տղան ասաց.

—Ի՞նչ ծիծաղելի լեզվով եք խոսում, յես մի բառ անգամ չհասկացա:

—Յես իմ կենդանիների հետ իրենց լեզվով եմ խոսում: Յես հասկանում եմ նրանց լեզուն,—ասաց բժիշկ Ալբուխան:

—Ի՞նչ ասացիք դուք ձեր բաղին:

—Յես ասացի նրան, վոր նա կանչի դելֆիններին:

ԴԵԼՖԻՆՆԵՐԸ

Բազիկը ծովափ վազեց և բղավեց.

— Դելֆիններ, դելֆիններ, այստեղ լեկեք, ձեզ բժիշկ Այրո-
լիար կանչում ե:

Դելֆիններն անմիջապես ծովափ դուրս լեկան և հարցրին.

— Բարև բժիշկ, ինչ ե պատահել:

— Դժբախտութիւն ե պատահել: Յերեկ առավոտյան ծովահեն-
ները հարձակվել են մի ձկնորսի վրա և, հավանական ե, ծովն են
զցել, լես վախենում եմ, վոր նա խեղդված լինի: Խնդրում եմ
վորոնեցեք նրան, գուցե գտնեք նրան ծովի հատակում:

— Իսկ ինչպիսի մարդ ե նա, — հարցրին դելֆինները:

— Շիկահեր ե, — պատասխանեց բժիշկը, մորուքը նույնպէս շի-
կահեր ե և շատ լերկար: Խնդրում եմ գտնեք նրան, նա ինձ շատ
հարկավոր ե:

— Լավ, — ասացին դելֆինները, — մենք ուրախ ենք՝ քեզ նման
մի նշանավոր բժշկի ծառայելու համար: Մենք վողջ ծովը տակն
ու վրա կանենք, կհարցնենք բոլոր խեցգետիններին ու ձկներին.
Եթե քո շիկահեր ձկնորսը խեղդված լինի, մենք անպայման կգը-
նենք նրան և հենց վողը կհատնենք քեզ:

Դելֆինները սուզվեցին ծովի խորքերն ու սկսեցին վորոնել
ձկնորսին: Նրանք տակն ու վրա արին վողջ ծովը լայնությամբ, լեր-

կարությամբ, նույնիսկ քարերի տակ նախեցին, հարցրին բոլոր
խեցգետիններին ու ձկներին, բայց վող մի տեղ խեղդված մարդ
չգտան: Առավոտյան կողմ նրանք ծովափ լողացին և ասացին բը-
ժիշկ Այրոլիարին.

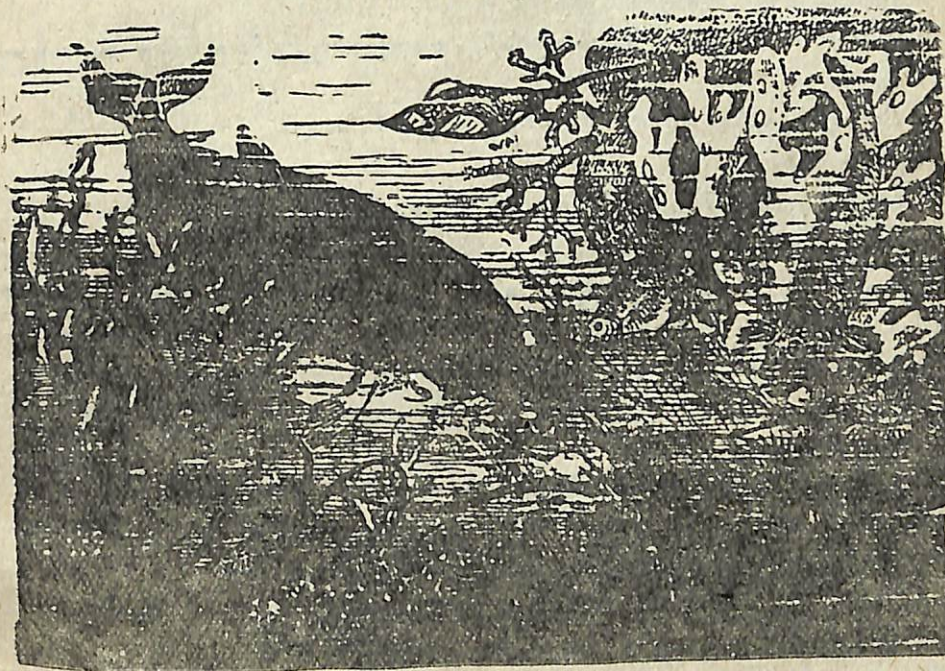
— Վող մի տեղ չգտանք քո ձկնորսին, վողջ գիշերը վորոնեցինք
նրան. ուրեմն նա ծովի հատակում չե:

Դելֆինները խոսքերը լսելով, Պենտան շատ ուրախացավ:

— Ուրեմն իմ հայրը կենդանի լե, կենդանի լե, — բացականչեց
նա ծափ տալով:

— Մենք անպայման կգտնենք քո հորը, — ասաց բժիշկը:

Ապա նստեցնելով նրան Տյանիտակայի վրա, լերկար մաշ-
ածեց ավազուտ ծովափին:

ԱՐԾԻՎՆԵՐԸ

Պենտան ուրախ եր և յերջանիկ, բայց մեկ ել հառաչեց ու արք-
առւմ հարցրեց.

— Իսկ ի՞նչպես պիտի գտնեք դուք իմ հորը:

Բժիշկն ասաց.

— Յես կկանչեմ արծիւներին. արծիւները թե սրատես են և
թե հեռատես. յերբ նրանք թռչում են ամպերի վրայով, գետնի վրա
սողացող ամենափոքր միջատին անգամ տեսնում են. յես կխնդրեմ
նրանց ստուգել վողջ յերկիրը. անտառները, դաշտերն ու լեռները,
վողջ քաղաքներն ու գյուղերը, թող ամեն տեղ վորոնեն քո հորը:

— Այդ լավ է, ասաց Պենտան. դե, մի ուշացնիր, կանչիր արծիւ-
ներին:

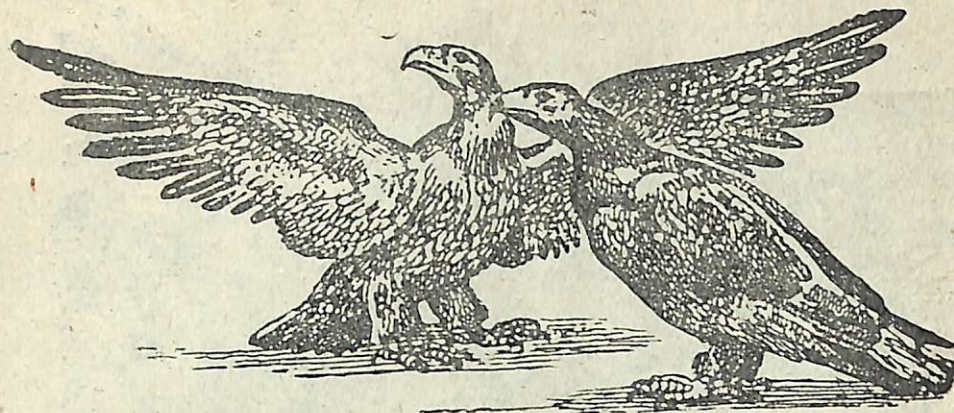
Բժիշկը կանչեց արծիւներին, և արծիւներն յեկան:

— Թռեք աշխարհի չորս կողմերը, — ասաց բժիշկը, — և գտեք
շիկահեր ձկնորսին իր շիկահեր ու յերկար մորուքով:

— Լավ, — ասացին արծիւները. մենք քեզ նման մի նշանավոր
բժշկի համար կանենք, ինչ հնարավոր է. կթռչենք բարձր, բարձր
և կնայենք վողջ յերկիրը, անտառները, դաշտերը, սարերը, վողջ
գյուղերը, և կաշխատենք գտնել ձկնորսին:

Ու նրանք թռան բարձր, բարձր՝ անտառների, դաշտերի, սարե-
րի վրայով: Յեւ ամեն մեկն ուշի ուշով դիտում եր, թե չի
յերևում արդյոք շիկահեր ձկնորսն իր շիկահեր, յերկար մորուքով:
Հետևյալ ուրը նրանք բժշկի մոտ թռան և ասացին.

— Մենք նայեցինք վողջ յերկիրը, բայց վող մի տեղ չգտանք
քո ձկնորսին: Իսկ յեթե մենք չտեսանք նրան, նշանակում է, վոր
նա յերկրի յերեսին չէ:

ԱՎՎԱՆ ՓՆՏՐՈՒՄ Ե ԶԿՆՈՐՍԻՆ

— Ի՞նչ պիտի անենք հիմա, — հարցրեց Կիկան, ինչպես ել լինի, պետք ե ձկնորսին գտնել: Պենտան շատ կտխրի առանց հորը:

— Բայց ի՞նչպես գտնել նրան, — հարցրեց Տջանիտալկալը:

— Յեթե արծիվները չգտան, նշանակում ե վոչ վոք չի կարող գտնել:

— Իզուր եք ալգպես մտածում, — բարկացած ասաց Ավվան: Իհարկե, արծիվները սրատես թռչուններ են, բայց մարդուն միայն շունը կարող ե գտնել: Յերբ դուք մարդ գտնելու կարիք ունենաք, դիմեցեք շանը, նա անպայման կգտնի նրան:

— Ինչո՞ւ լես արծիվներին վիրավորում, — ասաց Խոզուկ-մոզուկը: զու կարծում ես հեշտ ե նրանց համար մեկ որում վողջ լերկիրը շրջել, նայել բոլոր սարերը, անտառները և դաշտերը: Դու ահա պարապ նստել ես ալստեղ, իսկ նրանք չարչարվել ին, վորոնեցին:

— Ինչպես ես դու համարձակվում ինձ պարապ անվանել, բարկացավ Ավվան. — իսկ դու գիտես արդյոք, լեթե լես ցանկանամ վաղն և լեթ կգտնեմ ձկնորսին:

— Ձե, ցանկացիր, ցանկացիր, — ասաց Խոզուկ-մոզուկը և ծիծաղեց. դու վոչինչ ել չես կարող գտնել, դու միայն գոռոզանում ես:

— Ինչպե՞ս, ուրեմն քո կարծիքով լես գոռոզանում եմ, — բարկացավ Ավվան: Լավ, հիմա կտեսնենք:

Ավվան ցատկեց աեղից և վազեց բժշկի մոտ:

— Բժիշկ, — ասաց նա, խնդրիր Պենտալին՝ ինձ ցույց տա մի ալնպիսի իր, վորին կպել ե ձկնորսի ձեռքը:

— Ահա, — ասաց աղան և հանեց իր գրպանից մեծ ու կարմիր թաշկինակը:

Շունը մոտեցավ թաշկինակին և սկսեց ագահորեն հոտ քաշել նրանից:

— Ծխախոտի և ձկան հոտ ե գալիս սրանից, — ասաց նա, — նրա հայրը ծխախոտ ե ծխել և հոլանդական լավ տեսակի ձուկ ե կերել: Ավելին ինձ պետք չե... Բժիշկ, ասա աղալին, վոր դեռ լերեք որ չանցած, լես կգտնեմ իր հորը, լես կբարձրանամ վերև, այն բարձր սարի գագաթին և կհոտոտեմ՝ թե ինչպիսի քամի լե հիմա:

— Բայց չե՞ վոր հիմա մութ ե, ասաց բժիշկը, — ինչպե՞ս պիտի մթնում վորոնես:

— Վոչինչ, — ասաց շունը. բավական ե, վոր ինձ ծանոթ ե ձկնորսի հոտը: Իսկ հոտոտել լես կարող եմ նաև մթնում:

Շունը բարձրացավ մի բարձր սարի վրա:

— Քամին ալսուր հլուսիսից ե փչում, — ասաց նա, հոտոտենք տեսնենք, թե ինչ կասի քամին մեզ: Ձյուն... խոնավ մուշտակ... ելի մի խոնավ մուշտակ... գալեր... դալուկներ... խարուկի ծուխ... կեչի...

— Միթե դու իրոք քամու մի հոսանքում ալգքան հոտ ես զգում, — ասաց բժիշկը:

— Դե իհարկե, — ասաց Ավվան, — շները զարմանալի հոտառութ լյուն ունեն, ամեն մի պատահական շնիկ ալնպիսի հոտ ե զգում, վոր չի զգա և վոչ մի մարդ:

Յեվ շունը շարունակեց դարձյալ հոտոտել ողը: Յերկար ժամանակ նա վոչինչ չեր ասում և վերջապես ասաց.

— Աղյուսներ... յերինջ... յերկաթե տանիք... փորքիկ սաւն-
կեր անտառում... ճանապարհ... փոշի... և...

— Մեղրաբլիթներ, — հարցրեց Տյանիտալկալը:

— Վոչ, — պատասխանեց Ավվան:

— Ընկուղներ, — հարցրեց Կիկան:

— Վոչ, — պատասխանեց Ավվան:

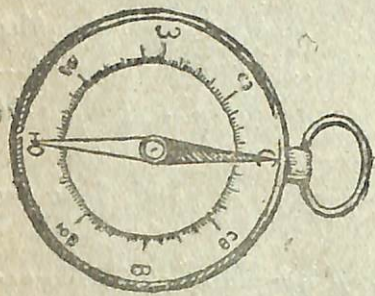
— Խնձորներ, — հարցրեց Խոզուկ-մոզուկը:

— Վոչ ել խնձոր, — պատասխանեց Ավվան, վոչ ընկուղ ե, վոչ
մեղրաբլիթ, վոչ խնձոր, այլ բողբոջ: Նշանակում ե ձկնորսը հյուսի-
սում չի, սպասենք մինչև քաղին սկսի հարավից:

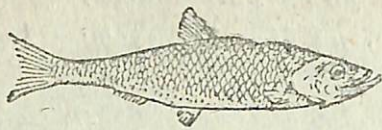
— Յես քեզ չեմ հավատում, — ասաց Խոզուկ-մոզուկը, այդ բո-
լորը դու հնարում ես, վոչ մի հոտ ել չես առնում, այլ հիմարություն-
ներ ես անում:

— Հանգիստ թող ինձ, ասում եմ քեզ, — բղավեց Ավվան, հա-
կառակ դեպքում աշնպես կկծեմ քո պոչը, վոր...

— Լռեցեք, լռեցեք, զաղարեցեք կովերուց, — ասաց բժիշկը,
չես տեսնում եմ հիմա, իմ սիրելի Ավվա, վոր դու իրոք զարմանալի
հոռապություն ունես, սպասենք մինչև փոխվի քամու հոսանքը:

Իսկ հիմա տուն գնալու ժամանակ ե, շտապեցեք: Պենտան դողում
և արտասովում ե: Նա համ մրսում ե, համ ել սաստիկ քաղցած ե:
Պետք ե նրան կերակրել և քնացնել տաք անկողնում:
— Դե, Տյանիտալկայ, մոտ բեր քո սեղջը: Պենտա, նստի՛ր և
ամառ բռնիր բաշից: Ավվա և Կիկա, իմ հետեից, շուտ:

ԱՎՎԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Ե ՎՈՐՈՆԵԼ ՁԿՆՈՐՍԻՆ

Հաջորդ որը վաղ առավոտյան Ավվան սարը բարձրացավ և սկսեց քառն հոտոտել: Գամին փչում էր հարավից: Ավվան չերկար հոտոտեց և վերջապես ասաց.

— Թութակի, արծավենու, կապիկի, վարդերի, խաղողի և մոզենների հոտ ե գալիս, իսկ ձկնորսի հոտ չկա:

— Ելի հոտոտիլ,— ասաց Բումբան:

— Ընծուղտի, կրիայի, ջալամի, տաք ավազի, բուրդերի հոտ ե բուրում: Իսկ ձկնորսի հոտ չի բուրում:

— Դու չերբեք ել չես գտնի ձկնորսին,— ծաղրով ասաց Խոզուկ-մոզուկը,— և իզուր ելիր գողոզանում:

Ավվան չպատասխանեց. միայն հաջորդ որը, վաղ առավոտյան, նորից սարը բարձրացավ և մինչև ուշ գիշեր հոտոտեց ողջ Ուշ չերեկույան վաղեց բժշկի մոտ, վոր քնած էր Պենտալի հետ:

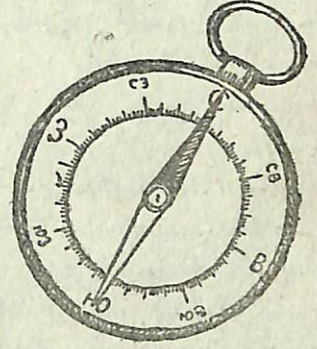
— Վեր կա, վեր կաց, բղավեց Ավվան,— վեր կաց, ձկնորսին գտել եմ, դե արթնացիր, բավական ե քնես, տեսնում ես, չես գտել եմ ձկնորսին, չես նրա հոտն առել եմ, աչո՛, աչո՛, քամին ծխախոտի և ձկան հոտ ե բերում:

Բժիշկն արթնացավ և վաղեց շան հետևից:

— Ծովից հարավալին քամի չե փչում,— բացականչեց շունը, և չես ձկնորսի հոտ եմ առնում: Նա ծովի մյուս ափումն ե. արագ, արագ, վաղենք աչն ափը:

Ավվան աչպես բարձր էր հաջում, վոր բոլոր գազանները վաղեցին դեպի բարձր սարը: Նրանց հետ նաև Պենտան:

— Արագ վազիր նավաստի Ռորինդոնի մոտ,— բղավեց Ավվան բժշկին, և խնդրիր, վոր նավը տա: Շտապիր, քանի ուշ չե:

Բժիշկն անմիջապես վաղեց ծովափ, ուր կանգնած էր նավաստի Ռորինդոնի նավը:

— Բարե՛վ, նավաստի Ռորինդոն,— բացականչեց բժիշկը: Յե-

դիր բարի, տուր ինձ քո նավը: Ինձ անհրաժեշտ է դարձյալ ժող
դուրս գալ մի շատ կարևոր գործի համար:

— Խնդրեմ,— ասաց նավաստի Ռոբինզոնը, միայն զգուշ կաց
ծովահեններից: Ծովահենները սարսափելի չար մարդիկ են: Նրանք
քեզ դերի կվերցնեն, իսկ իմ նավը կամ կայրեն կամ կխորտակեն:

Բայց բժիշկը չլսեց նավաստի Ռոբինզոնի վերջին խոսքերը,
նա արագ թռավ նավի վրա, տեղավորեց այնտեղ Պենտալին ու
բոլոր գազաններին և սլացավ բաց ծովով:

Ավվան տախտակամած վազեց և ասաց բժշկին.

— Զասկարա, գասկարա, քսու:

Շան լեզվով այդ նշանակում է—նախիր քթիս, վոր կողմը վոր
քիթս կուղղեմ, այն կողմն ել նավը քշիր: Բժիշկը բարձրացրեց
առագաստը և նախն ավելի արագ առաջ սլացավ:

— Ավելի արագ, ավելի արագ,—բղավում էր Ավվան:

Նախն առաջ եր թռչում ալիքների վրայով:

Գազանները կանգնել էին տախտակամածի վրա և նայում
էին թե չի լերևում արդյոք ձկնորսը: Իսկ Պենտան չէր հավա-
տում, թե իր հայրը կարող է գտնվել: Նա նստել էր գլխիկոր
և արտասվում էր: Վրա հասավ լերեկոն: Մթնեց: Բժիշկն ասաց
շանը.

— Վնչ, Ավվա,—քեզ չհաջողվեց ձկնորսին գտնել: Ցավալի չե
խեղճ Պենտալի վիճակը, բայց ինչ արած, պետք է սուռն վերա-
դառնալ: Ցեզ բժիշկն ուզում եր արդեն նավը լետ դարձնել, չերբ
Բուժբա բուն, վոր նստած եր կայմի վրա և առաջ եր նայում,
բղավեց.

— Ահա այնտեղ, հեռվում լես մի մեծ ժայռ եմ տեսնում:

— Շտապեցեք հասնել այնտեղ,—ասաց շունը: Ձկնորսն այն-
տեղ է, ժայռի վրա: Ցես առնում եմ նրա հոտը: Նա այնտեղ է:

Շուտով բոլորը նկատեցին, վոր ծովից դուրս է ցցվել մի ժայռ:
Բժիշկը նայն ուղղեց դեպի ժայռը: Բայց ձկնորսը վնչ մի տեղ
չէր լերևում:

— Ցես ալդպես ել գիտելի, վոր Ավվան չի կարող գտնել ձկ-
նորսին,—ծաղրով ասաց Խոզուկ-մոզուկը: Չեմ հասկանում, թե
բժիշկն ինչպես հավատաց մի այսպիսի խաբեբայի:

Բժիշկը թռավ ժայռի վրա և սկսեց կանչել ձկնորսին:

— Առ...

Վնչ վոր չարձագանքեց:

Միայն քամին եր աղմկում ջրերում և ալիքներն էին
գարնվում քարերին:

ԱՎՎԱՆ ԳՏԱՎ

Ձկնորսը ժալովի վրա չեր: Ավվան հավից ցատկեց ժալովի վրա և սկսեց վազվզել հետ ու առաջ, հոտոտելով լուրաքանչլուր թուփ: Յե՛վ հանկարծ բարձր հաջեց.

— Կինե՛լ ե լե. հավ, հավ — շան լեզվով ալդ նշանակում եր — ախտեղ, բժիշկ, ախտեղ, ի՞մ հետևից: Բժիշկը վազեց շան հետևից: Ժալովի դիմաց կար մի փոքրիկ կղզի: Ավվան սլացավ դեպի կղզին: Բժիշկը քալ առ քալ հետևում եր նրան: Ավվան կղզու վրա վազում եր հետ ու առաջ և հանկարծ ընկավ մի փոսի մեջ: Փոսը մուխն եր: Բժիշկն ի՛նչ փոսը և վառեց իր լապտերը: Յե՛վ ի՛նչ... փոսի մեջ, բաց գետնի վրա, պառկած եր մի ինչ վոր շիկահեր մարդ: Սոսկալի նիհար և գունատ:

Նա Պենտալի հայրն եր:

Բժիշկը բռնեց նրա ձեռքն ու ասաց.

— Վեր կացե՛ք: Դուք շատ պետք եք մեզ:

Մարդն սկզբում կարծեց, թե իր հետ ավազակ է խոսում, սկսեց քարկացած հայտնել, բայց չեր տեսավ, թե ինչպիսի բարի դեմք ունի բժիշկը, — ասաց.

— Խնդրում եմ ինձ ուտելիք տաք, վաղուց ե ինչ վոչինչ չեմ կերել:

Բժիշկը նրան հաց ու պանիր տվեց: Մարդը կերավ և վոտքի կանգնեց:

— Դուք ի՞նչպես ընկաք ախտեղ, — հարցրեց բժիշկը:

— Ինձ ախտեղ զցեցին տվազակները: Նրանք ինձ վոչ հաց ելին տալիս, վոչ ջուր: Նրանք խլեցին ինձանից իմ աղալին և չգիտեմ՝ ուր տարան: Ձգիտե՛ք արդյոք, ո՛ւր ե իմ աղան:

— Իսկ ի՛նչ ե ձեր աղալի անունը, — հարցրեց բժիշկը:

— Իմ աղալի անունը Պենտալի, — պատասխանեց ձկնորսը:

— Յեկե՛ք իմ հետևից, — ասաց բժիշկը և ոգնեց ձկնորսին փոսից դուրս գալու: Ավվան վաղուց եր նրա առջևից: Պենտան հավից տեսավ, վոր իր հայրը գալիս է, վազեց նրան ընդառաջ:

— Գտնվեց, գտնվեց, ուռռա...

Բոլորը ծիծաղեցին և ուրախացան: Բուժքան և Կիկան չերգեցին.

Փոսը ու հարգանք

Յեկե՛ք տանք

Մեր քաջ Ավվալին:

Միայն Խոզուկ-մոզուկը քաշվեց մի կողմ և տխուր հառաչեց: — Ներիր ինձ, Ավվա, քեզ վրա ծիծաղելուս համար, քեզ մեծախոս և խաբեբա տեսելուս համար:

— Դե լավ, — ասաց Ավվան: Յես ներում եմ քեզ: Բայց տես հա, չեթե մի անգամ ել վերավորես ինձ, լես քո պոչը ախպես կկծես: Վոր...

Բժիշկը շիկահեր ձկնորսին և աղալին նրանց գլուղը տալով և տուն հասցրեց:

Յերբ հավը մոտեցավ ծովափին, բժիշկը նկատեց, վոր ախտեղ մի կին է կանգնած: Նա Պենտալի մայրն եր, ձկնորսի կինը: Քսան որ ու քսան գիշեր նստել եր նա ծովափին և նայել հեռուն, թե չի գալու արդյոք իր աղան, չի գալու արդյոք իր ամուսինը:

Տեսնելով Պենտալին, առաջ վազեց, գրկեց նրան և սկսեց համբուրել։ Նա մեկ համբուրում էր Պենտալին, մեկ շիկահեր ձրկնորսին, մեկ բժշկին։ Նա Ավվալից այնքան գոհ էր, վոր քիչ էր մնում նրան ել համբուրել։ Բայց Ավվան թագնովեց թփերում և բարկացած ասաց.

— Ինչպիսի հիմարութուն, համբուրներ տանել չեմ կարող։ Իսկ չեթե նա անպայման համբուրել է ուզում, թող Խոզուկ-մոզուկին համբուրի։

Ավվան արտաքուստ բարկացած էր ձեպացնում իրեն, բայց ինքն ել պակաս ուրախ չէր։

Յերեկոյան բժիշկն ասաց.

— Դեհ, մնաք բարով։ Մեր տուն վերադառնալու ժամանակն է։

— Վոչ, վոչ, — վեր թռավ ձկնորսի կինը. դուք մեր հյուրն եք և

պիտի մնաք մեզ մոտ։ Մենք ձուկ կվորսանք, կարկանդակներ կպատրաստենք, և Տյանխտակային քաղցր մեղրաբլիթներ կտանք։

— Յես մեծ սիրով մի որ ևս կմնալի, — ասաց Տյանխտակալը ծայտալով։

— Յես նույնպես, — վրա չեկավ Բումբան։

— Յես նույնպես, — բղավեց Կիկան։

— Այս լավ լեղավ, — ասաց բժիշկը. — այդ դեպքում իհարկե, չես ել կմնամ ձեզ մոտ հյուր։

Յեվ նա իր բոլոր զազաններով հյուր մնաց ձկնորսի և նրա կնոջ մոտ։

ԱՎՎԱՆ ՆՎԵՐ Ե ՍՏԱՆՈՒՄ

Բժիշկը Տյանիտալիային նստած՝ գլուղ գնաց։ Գլխավոր փողացով անցնելիս բոլորը խոնարհվում և բացականչում էին։

— Կեցցեք բարի բժիշկը։

Հրապարակում նրան դիմավորեցին աշակերտները և մի հրաշալի ծաղկեփունջ նվիրեցին։ Հանկարծ մի թղուկ լեկավ՝ մորուքը մինչև գետին, խոնարհվեց բժիշկին ու ասաց.

— Յես ցանկանում եմ Ավվային տեսնել։

Թղուկի անունը Բամբուկո լեր։ Նա այդ գլուղի ամենալուրջ մարդն էր։ Բոլորը սիրում էին նրան և վախենում էին նրանից։

Ավվան թափահարելով պոչը, մոտեցավ նրան։ Բամբուկոն գլուղ պանից հանեց մի արծաթե վզնոց.

— Ավվա, — ասաց նա հանդիսավոր կերպով։ Մեր գլուղացիները նվիրում են քեզ այս հրաշալի վզնոցը՝ ավազակների կողմից հափըշտակված ձկնորսին գտնելուդ համար։

Ավվան թափահարեց պոչն ու ասաց. — չափա։

Շան լեղվով այդ նշանակում էր «չնորհակալություն»։

Բոլորն սկսեցին զննել վզնոցը, վորի վրա մեծ-մեծ տառերով գրված էր. «Ավվին—ամենախելոք և ամենաքաջ շանը»։

Յերեք ու Պենտալի ծնողները հյուրասիրեցին Այբուխտին։ Ժամանակն անցնում էր ուրախ և աննկատելի։ Տյանիտալիայը առավոտից մինչև գիշեր անուշ մեղրաբլիթներ էր ուտում։ Պենտան ջութակ էր նվագում, իսկ Խոզուկ-մոզուկն ու Բումբան պարում էին։

Բայց պետք էր մեկնել։

Ցախուլուն, — ասաց բժիշկը ձկնորսին և նրա կնոջը, — նստեց Տյանիտալիայի մեջքին և գնաց ծովափ, ուր նրան իր նավն էր ապաստում։

Վուլ գլուղն ուղեկցում էր նրան։

Լավ կլինեք, լեթե մնալիք մեզ մոտ, — ասաց թղուկ Բամբուկոն։ Հիմա ծովում ավազակներ են վխտում։ Նրանք կհարձակվեն քեզ վրա և գերի կվերցնեն քեզ քս գազանների հետ։

Յես ավազակներից չեմ վախենում, — պատասխանեց բժիշկը։ Իմ նավը ձեպընթաց է։ Յես կբարձրացնեմ առագաստը. իսկ ավազակները մեզ չեն կարող հասնել։ Այս խոսքերով բժիշկը հեռացավ ափից։ Ծովափին լեղած բոլոր մարդիկ թափահարում էին թաշկինակները և բղավում — ուռաա...

9

ԱՎԱԶԱԿՆԵՐԸ

Նազն արագ առաջ եր սլանում: Յերրորդ սրը ուղեւորները հեռվում մի ինչ վոր անապատային կղզի տեսան, վորի վրա չէին չերեում մինչ ծառեր, մինչ կենդանիներ և մինչ ել մարդիկ: Միայն անտառ կար ու մեկ ել՝ առնելի ժայռեր: Բայց այնտեղ, այդ ժայռերի հեռեւում թաղնվել էին սարսափելի ավազակներ: Յերբ մի վորեւ նալ եր անցկենում և կղզու մոտով, նրանք հարձակվում էին նալի վրա, կողոպտում և կոտորում էին մարդկանց, իսկ նալերը խորտակում: Նրանք բժշկի վրա շատ էին բարկացել՝ Պենտալին և շիկաներ ձկնորսին հափշտակելու համար և վաղուց ե՝ ինչ դարան մտած՝ սպասում էին նրան:

Նրանք մի հսկա նալ ունեւին թագցրած բարձր ժայռերի լեռնում:

Իսկ բժիշկը մինչ ավազակներին եր նկատում, մինչ ել նալը: Նա տախտակամածի րադըսնում եր իր կենդանիների հետ: Յեղանակը հրաշալի չեր: Արեւը պայծառ լուսավորում եր շրջապատը: Բժիշկն իրեն շատ լերշանիկ եր զգում:

Հանկարծ թողուկ-մոգուկն նստալ:

— Մի նայեցեք, ահ ի՞նչ նալ ե այնտեղ:

Բժիշկն ուշադրութլամբ նայեց և տեսալ, վոր կղզու հետևից իրենց ե մոտենում մի սև նալ սև առագաստներով:

— Այս առագաստներն ինձ դուր չեն գալիս, — առաց թողուկը,

— և ինչո՞ւ նրանք սպիտակ չեն, ալ սև: Միայն ավազակների նալերի առագաստներն են սև լինում:

Թողուկ-մոգուկը ճիշտ դուշակեց, սև առագաստներով առաջ էլին սլանում ավազակները: Նրանք ուզում էին հասնել բժիշկ Ալբրիտին և իրենց վրեժն առնել Պենտալին և շիկաներ ձկնորսին ազատելու համար:

— Արագ, արագ, — բղավում եր բժիշկը, արձակեցեք բոլոր առագաստները, լես չեմ ուզում, վոր ավազակները հասնեն մեզ: Այնինչ ավազակները քանի գնում մոտենում էին:

— Նրանք հասնում են մեզ, — բղավեց Ավվան, — նրանք մոտ են մեզ, լես տեսնում եմ նրանց դեմքը, ի՞նչ սարսափելի բեխեր ունեն ի՞նչ պիտի անենք, ուր պիտի փախչենք: Նրանք հիմա կհարձակվեն մեզ վրա, կկապկպտեն և ծովը կնետեն:

Բժիշկը վեր նայեց և տեսալ, վոր վերևից մի ծիծեռնակ ե թռչում:

— Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ, մեզ վրա լեն գալիս ավազակները, հիմա մեզ նրանք կկապկպեն և ծովը կնետեն:

Ծիծեռնակն իշալ նրանց մոտ:

— Նալի քթից պարան կապիր, լես դնամ կուռնկներին կտնչեմ դան, — ասաց ծիծեռնակը:

Մի րոպե չանցած կուռնկներն չեկան:

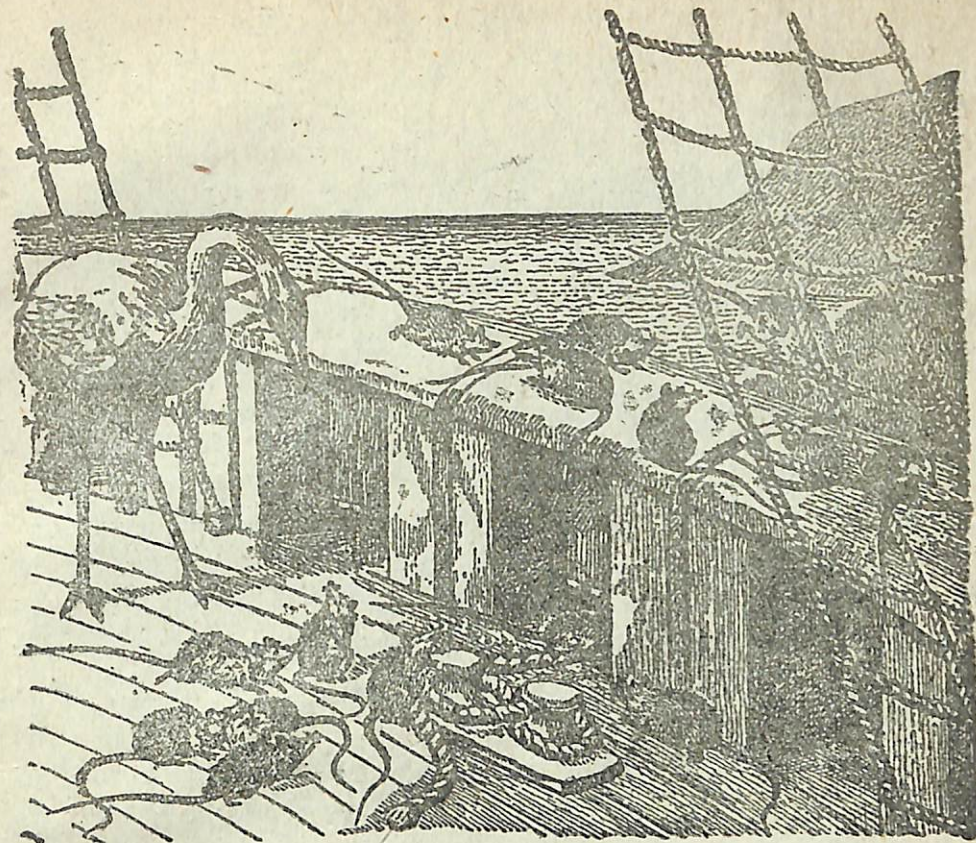
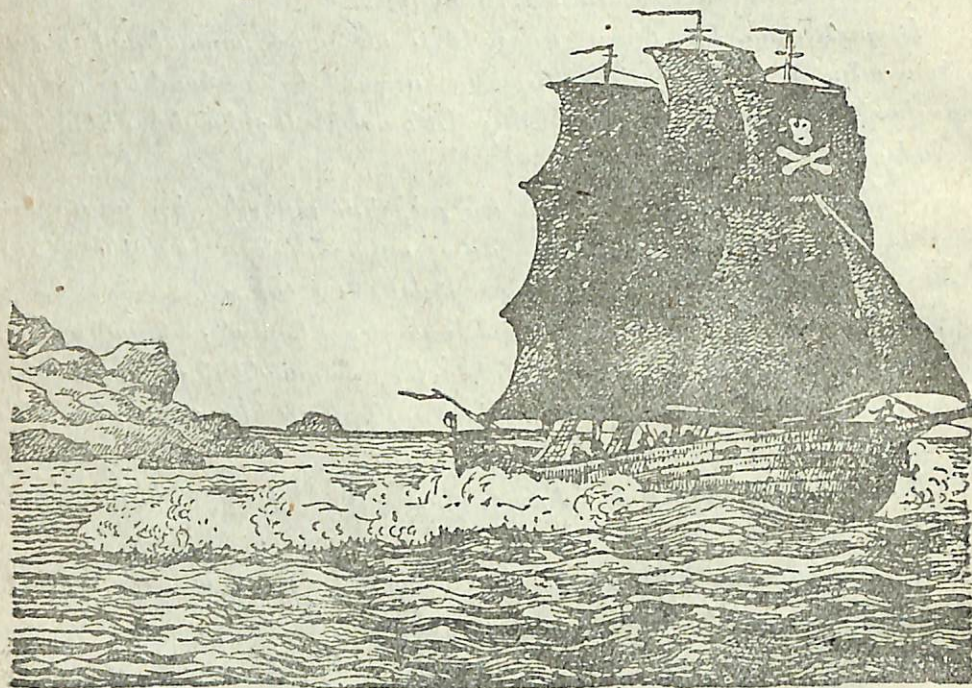
— Մի տրամիր, բժիշկ Ալբրիտ, — ասացին նրանք, մենք քեզ իսկուհն կազատենք:

Բժիշկը պարանը կապեց նավի քթից, կռուները բռնեցին պարանից և նալն արագ լողաց:

Կռուները շատ ելին, նրանք շատ արագ ելին քաշում նավը: Նալն առաջ եր թռչում նետի պես, բժիշկը նույնիսկ բռնեց իր գլխարկը, վոր ծովը չընկնի:

Այբուրիսի կենդանիները հետ նայեցին և տեսան, վոր ավազակների նավը շատ յետ ե մնացել:

— Շնորհակալ ենք ձեզանից, կռուներ, — ասաց բժիշկը: Դուք փրկեցիք մեզ, ավազակներից: Յեթե դուք չլինելիք, մենք հիմա պառկած կլինեինք ծովի հատակում:

ԻՆՉՈ՞Ւ ՓԱԽԱՆՄԿՆԵՐԸ

Կռուները համար այնքան ել հեշտ չեր քաշել ծանր նավը: Մի քանի ժամից հետո նրանք այնպես հողնեցին, վոր քիչ մնաց ծովը թափվելին: Այդ ժամանակ նրանք նավը մոտեցրին մի ինչ վոր ափի, հրաժեշտ տվին բժշկին և գնացին իրենց հարազատ ճահիճը: Բժիշկը նրանց հետից լերկաբ ժամանակ թափարում եր իր թաշկինակը:

Հանկարծ բժիշկը նկատեց, վոր իր նավի բոլոր նրբանցքներից փախչում են մկները և ափ են իջնում:

Ավվան նկատելով մկներին նրանց հետեից ընկավ:

—Ավվա, Ավվա, լետ դարձիր, չհամարձակես:

Ավվան մեծ ցանկութիւն ունեւ չաղլիկ մկներին վորտալու, քալց ինչ արած, պետք եր լենթարկվել բժշկի հրամանին. նա շարժեց պոչը և բժշկից վիրավորված մի կողմ քաշվեց:

Մեկ ել բժշկին մոտեցավ մի ծեր մուկ և ասաց.

—Շնորհակալութիւն բժիշկի, վոր դու մեզ ազատեցիր այդ արյունարբու շան հարձակումից, այդ լավութիւն փոխարեն լետ քեզ մի գաղտնիք կհալտենեմ. աչտոր քո նավը պիտի խորասուզվի: Այո, լերկու ժամ չանցած քո նավը ծովի հատակում կլինի:

Բժիշկը զուգ ձեռներով բռնեց գլուխը:

—Այդ դու վորտեղից գիտես, —հարցրեց նա մկանը:

—Այ թե վորտեղից, —պատասխանեց մուկը. —մենք ապրում ենք ներքեում, ստորին նավախորշում, և լերը նավի հատակին թեկուզ և ամենափոքր ճեղք բացվի, վորով շուրն սկսի նավը լցվել, մենք ընդորից շուտ ենք այդ ճեղքը նկատում: Յերեկ լերեկոյան, լերը իմ բունն ելի վերադառնում, տեսա, վոր բունս լցվել է ջրով, —դեհ, մտածում եմ, ուրեմն պետք է փախչել, վաղն աչս նավը կընկղմի:

—Փախիր և դու, քանի զեռ ուշ չե...

Այո՛, այո՛ բղավեց բժիշկը, մենք հենց հիմա պիտի փախչենք նավից, հակառակ դեպքում կընկղմվենք: Գաղաններ, իմ հետեից, արագ, արագ:

Նա հավաքեց նավի վրալից իր իրերը և շտապ ափ տեղափոխվեց, նրա հետ միասին նաև գաղանները:

Նրանք լերկար ժամանակ քալում ելին ավազոտ ծովափով: Վերջապես սաստիկ հոգնեցին:

—Նստենք հանգստանալու և մտածենք, թե ի՞նչ ենք անելու:

—Միթե մենք մեր վողջ կյանքի ընթացքում պիտի այստեղ մընանք, —ասաց Տյանխուսիար և արտասուցեց:

Յե՛վ բոլոր գաղանները արտասուցին նրա հետ, վորովհետև բոլորն ել ուզում ելին շուտ տուն վերադառնալ:

Հանկարծ վրա հասավ ծիծեռնակը:

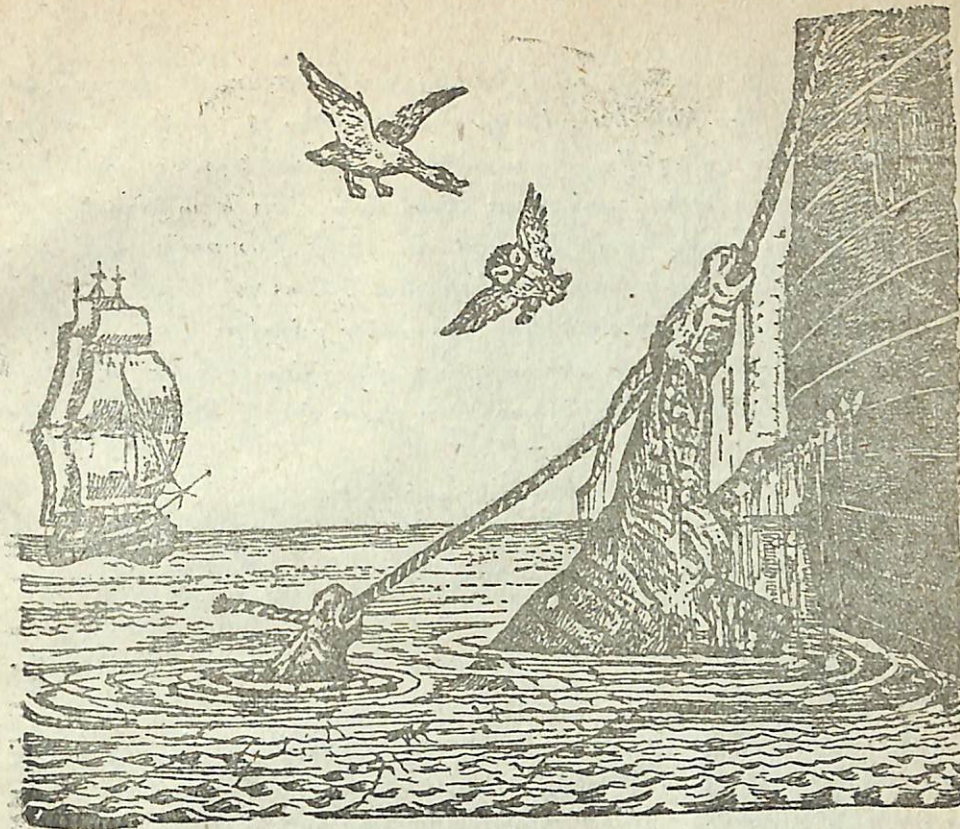
—Բժիշկ, բժիշկ, —կանչեց նա. մեծ դժբախտութիւն է պատահել Քո նավի վրա լետ հավաքվել ավազակները: Բժիշկը վոտքի ցատկեց:

— Իսկ ի՞նչ են անում իմ նավի վրա, — հարցրեց բժիշկը: —
 — Նրանք կողոպտել են ուղում քո նավը, — պատասխանեց
 ծիծեռնակը, վազիր և հեռացրու նրանց ախտեղից:

— Վոչ, — ասաց բժիշկը լերջանիկ ժպիտով: Կարիք չկա նրանց
 հեռացնելու: Թող լողան իմ նավով: Ավելի լավ է շտապ գնանք և
 նրանց նավը վերցնենք: Դեհ արագ, վազենք և վերցնենք ա-
 վազակների նավը:

Յեվ բժիշկը թռավ գետի ափ, նրա հետևից Տյանիալիալը և
 մյուս գազանները: Ահա և ավազակների նավը: Վոչ վոք չկա նրա
 վրա, բոլոր ավազակները Ալբուրիտի նավի վրա լեն գտնվում:

— Լեցեք, լեցեք, մի աղմկեք, — ասում էր բժիշկն իր գա-
 ղաններին, — անաղմուկ տեղավորվեցեք ավազակների նավի վրա,
 այնպես վոր վոչ վոք չնկատի:

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹՅՈՒՆ ԴԺԲԱԽՏՈՒԹՅԱՆ ՇԵՏԵՎԻՑ

Գազանները կամացուկ բարձրացան նավի վրա, (անաղմուկ
 բարձրացրին առագաստը և սկսեցին անձաջն առաջ լողալ: Ավա-
 ղակները վոչինչ չնկատեցին: Հանկարծ մի մեծ դժբախտություն
 պատահեց: Բանն այն էր, վոր Խոզուկ-մոզուկը մրսել և հարբուխ
 դր ընկել: Յեվ հենց այն ժամանակ, լերբ բժիշկն աշխատում էր
 անաղմուկ անցկացնել նավն ավազակների մոտով, Խոզուկ-մոզուկը
 քարձր փռշտաց — մեկ, լերկու, լերեք: Ավազակները լսեցին, վոր

ինչ վոր մեկը փոշտում ե, անմիջապես տախտակամած դուրս լե-
լան և տեսան, թե ինչպես բժիշկը հափշտակել ե իրենց նավը:
— Կանգնիր, կանգնիր, — գոռացին և ընկան նրանց հետեվից:
Բժիշկը բաց արեց առագաստները: Սհա, ուր վոր ե ավազակները
կհասնեն իրենց: Բայց նավը թռչում ե անվերջ առաջ: Մի քիչ
եւ, և ահա ավազակների նավն ավելի լեա կմնա:

— Ուռա՛մ, մենք փրկված ենք, բղավեց բժիշկը:

Հենց այդ ժամանակ սի ծեր ավազակ վերցրեց փշտովը ու կրա-
կեց: Կնդակը ծակեց Տյանիտալկայի կուրծքը: Խեղճ Տյանիտալկայը
լերերաց և ընկավ ծովը:

— Բժիշկ, բժիշկ, ոգնեցե՛ք, խեղդվում եմ:

— Յես ուրախությամբ կողնելի քեզ, — ասաց բժիշկը, սա-
կա՛ն լեթե լեա կանգնեցնեմ իմ նավը, մեզ իսկույն կբռնեն ավա-
զակները:

— Ախր լեա խեղդվում եմ, խեղդվում եմ, — բղավում եր Տյանի-
տալկայը ջրից:

Ի՛նչ արած: Բժիշկն իջեցրեց առագաստը, կանգնեցրեց նավը
և ծով նետեց պարանդ: Տյանիտալկայն ատամներով բռնեց պարա-
նից, բժիշկն իսկույն նրան տախտակամած հանեց: Կապեց նրա
վերջը և նորից ճանապարհ ընկան: Բայց արդեն ուշ եր: Ավա-
զակներն առաջ ելին սլանում բոլոր առագաստներով:

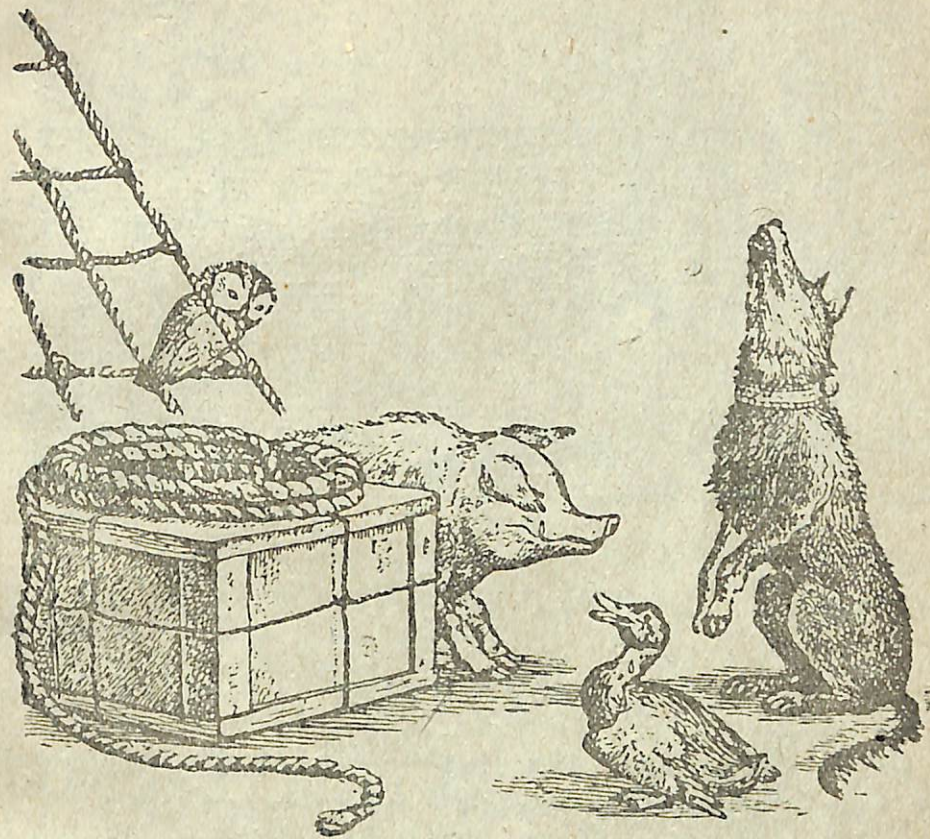
— Վերջապես կբռնենք մենք քեզ և քո զազաններին, բղա-
վում ելին նրանք: Ահա՛տեղ նավիդ կայի վրա թառել ե քո փա-
ռահեղ բախտը, շուտով մենք նրան կտապակենք, հա... հա... նա մեզ
համար համեղ ուտելիք կլինի: Զո խոզուկին ել մենք կտապակենք,
վաղուց ե ինչ խոզի միս չենք կերել: հենց այս լերկու ուս մենք
խոզի մսից կտալեաներ կունենանք, հա... հա... հա... իսկ քեզ
անպիտան բժիշկ, կկապկապենք պարանով ու ծովը կնետենք, վոր
դու կերակուր դառնաս ազա՛ն շնածկներին:

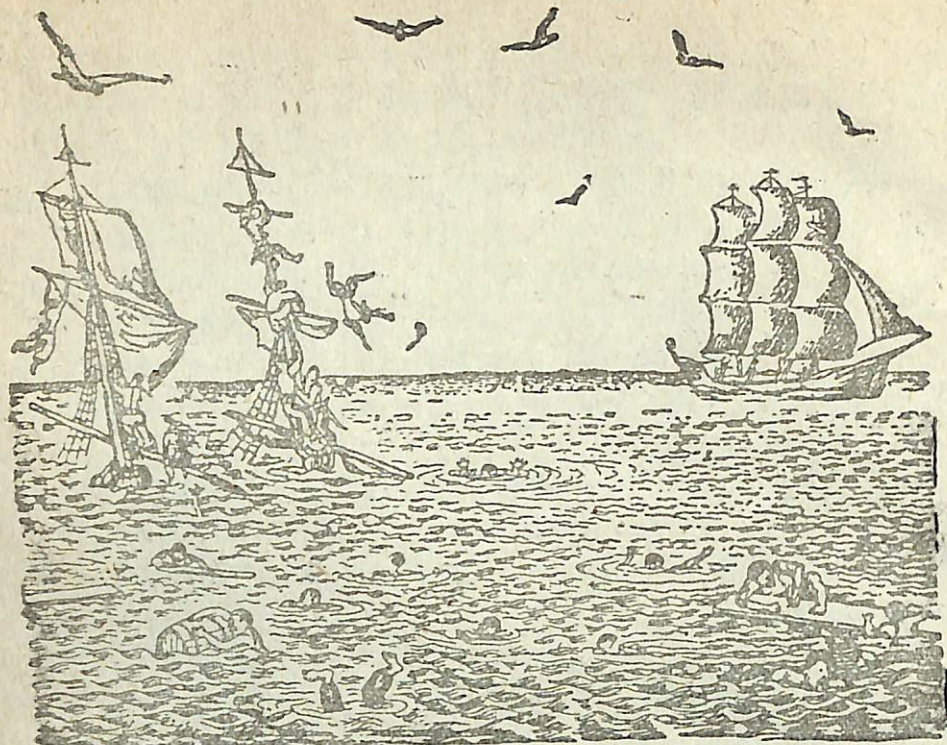
Խոզուկ-մոզուկը լսելով այս խոսքերը, դառն արտասովեց:

— Իժախտ եմ լեա, դժբախտ, — ասում եր նա, — լեա չեմ ցան-
կանում, վոր ավազակներն ինձ տապակեն և ուտեն:

Ավզան նուշնդեա լալիս եր: Նա ցավում եր բժշկի համար:

— Յես չեմ ուզում, վոր նրան շնածկները կուլ տան:

ԲԺԻՇԿԸ ՓՐԿՎԵԼ Ե

Միայն Բուժբա բուն չեր վախենում ավազակներից: Նա հանգիստ ասում եր Խոզուկ-մոզուկին և Ավվային.

— Հիմար եք դուք, հիմար: Ինչո՞ւ չեք վախենում: Միթե գուժ չգիտեք, վոր այն նավը, վորի վրա գտնվում են ավազակները, շուտով խորտակվելու լե: Հիշեցեք, թե ինչ ասաց մուկը: Նա ասաց, վոր ախոր նավն անպայման կխորտակվի: Նավի հատակին մի մեծ ձեղքվածք ե առաջացել, և նավը լցվել ե ջրով: Նավի հետ կխորտակվեն նաև ավազակները: Ել ինչից եք վախենում: Ավազակները կխեղդվեն, իսկ մենք կմնանք անվնաս ու անվտանգ:

Բայց Խոզուկ-մոզուկը շարունակում եր լաց լինել:

Մինչև խեղդվեն ավազակները, նրանք կտապակեն և՛ ինձ, և՛ կիկային, — ասում եր նա:

Մինչ այդ ավազակներն ավելի ու ավելի ելին մոտենում: Նավի տախտակամածի վրա կանգնել եր ավազակապետը, վորին Բենալիս ելին ասում: Նա թափահարում եր սուրն ու դոռում.

— Եյ, դու կապիկների բժիշկ, քիչ կյանք ունես կապիկներին բուժելու: Շուտով մենք քեզ ձկների ու խեցգետինների աշխարհը կուղարկենք, բայց տես հմ, այնպես արա, վոր ճանապարհին շնաձկները քեզ չխժռեն:

Բժիկը պատասխանեց նրանց.

— Ձգուշացիր Բենալիս, վոր շնաձկները քեզ չխժռեն, քեզ: Քո նավում ջրի հոսանք ե սկսվել, և շուտով դուք ծովի հատակում կլինեք:

— Սաո՞ւմ ես, — բղավեց Բենալիսը: Յեթե իմ նավն ընկղմելու լինեք, մկները վազուց արդեն փախած կլինե՞լին:

— Մկները փախել են արդեն, իսկ դու շուտով ծովի հատակում կլինես քո ավազակների հետ:

Հենց այդ ժամանակ ավազակները նկատեցին, վոր իրենց նավը ծանրանում ե ու ցած իջնում: Նրանք դեպի տախտակամած վազեցին, բղավեցին և լաց լեղան.

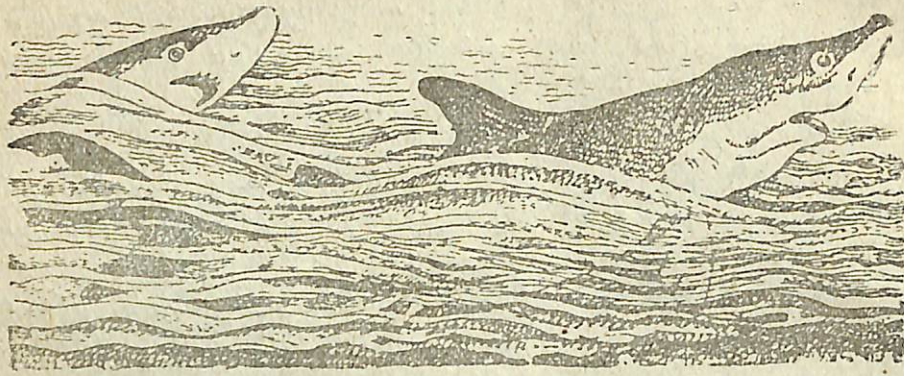
«Ոգնեցե՛ք... մենք խեղդվում ենք»...

Բայց վոչ վոր չուզեց ոգնել նրանց: Նավը գնալով ընկղմվում եր ջրի մեջ: Շուտով ավազակները ծովը թափվեցին: Նրանք խլվում ելին ջրի մեջ և անընդհատ դոռում.

— Ոգնեցե՛ք, ոգնեցե՛ք, — խեղդվում ենք:

Բենալիսը լողալով մոտեցավ բժիշկի նավին և ուզեց պարանք բռնելով տախտակամած դուրս գալ, բայց Ավվան ցուլց տվեց իր ատամներն ու ասաց — մը՛ռոռ: Բենալիսը վախից ցնցվեց և գլխի վայր ջրի մեջ շուռ լեկավ:

— Ոգնեցե՛ք, վրկեցե՛ք, — բղավում եր նա, դուրս քաշեցեք ինձ ջրից:

ՇՆԱԶԿՆԵՐԸ

Հանկարծ ծովի լեռնային շնաձկներ չերևացին, հսկայական փթխարի ձկներ սուր ատամներով, լայն ու բաց բերանով։ Ավազակները սաստիկ վախեցան, չերբ տեսան, վոր շնաձկները դեպի իրենց են գալիս. բայց շնաձկներն անցան նրանց մոտով։ Ամենասեծ շնաձուկը ուղիղ գնաց բժշկի մոտ. դուրս ցցեց քիթը ջրից ու հարցրեց.

— Ասացեք խնդրեմ, դուք չե՞ք արդյոք նշանավոր բժիշկ Ալբրիտը, վորը գազաններին ու թռչուններին ե բուժում։

— Այո, — պատասխանեց բժիշկը, — ինձ Ալբրիտ են ասում։

— Շատ հարգելի լե, — ասաց շնաձուկը։ Ուրախ եմ ձեզ տեսնելուս համար։ Մենք ձեր մասին լավ բաներ շատ ենք լսել։ Իսկ ովքեր են ձեր նավի շուրջը լողացող այդ մարդիկ։

Ավազակներ են — ասաց բժիշկը. — նրանք ուզում ելին խեղդել ինձ և ուտել իմ ընկերներին։

Ո՛ր, — ասաց շնաձուկը — չե՞լի՞ք ցանկանա արդյոք, վոր մենք կուլ

տալինք այդ դաժան ավազակներին։ Մի խոսք ասացեք և մենք նրանց հաշիվը կմաքրենք։

— Վո՛չ, թող ասրեն իրենց համար, — ասաց բժիշկը, բայց և այնպես հարկավոր ե նրանց պատժել, չեղեք բարի, ինձ մոտ բերեք ավազակապետ Բենալիսին։

Շատ լավ, — պատասխանեց շնաձուկը, ապա լողաց դեպի Բենալիսը, բռնեց նրա վոտքից և քարշ տվեց նրան նավի մոտ։

Այ թե ինչ, Բենալիս, — ասաց բժիշկն ավազակին, — դու շատ վատ մարդ ես։ Դու նավեր ես կործանել ու թալանել. դու նավաստիներ ես սպանել։ Հարկավոր ե ինձ մի խոսք ասել և քեզ կուլ կտա շնաձուկը։ Այդ վատ չեք լինի իհարկե։ Բայց մեղքս ես դալիս... Խոսք տուր ինձ, վոր դու կվերափոխվես, նոր մարդ կդառնաս, և չես կասեմ շնաձկներին, վոր քեզ կուլ չտան։

— Իսկ ի՞նչ պիտի անեմ չես, — հարցրեց Բենալիսը, վախով նախելով շնաձկին, վորն արդեն բերանը բացել, պատրաստվել եր նրան կուլ տալու։

Դադարիր դողանալուց և կողոպտելուց, — ասաց բժիշկը, դադարիր նավեր կործանելուց, Դադարիր մարդկանց սպանելուց։ Յեվ լծվիր մի աշխատանքի։ Աշխատիր։

— Իսկ ինչպիսի աշխատանքի լծվեմ, — հարցրեց Բենալիսը, չես վոչինչ չեմ սովորել, չես մենակ կողոպտել գիտեմ։

— Ծովափ գնա, — ասաց նրան բժիշկը, — և ծովափին մի լավ այգի մշակիր։ Թող քո այգում աճեն խնձորներ, տանձեր, բանաններ, կոկոսյան ընկուղներ, փլունիկյան արմավենիներ, սեխեր, լոպոդ և ձմերուկ, վորպեսզի ծովափ չեկող ամեն մի նավաստի կարողանա և՛ հանգստանալ, և՛ ուտել, և՛ լսել թռչունների չերգը։

Բենալիսը դունատվեց և մոռցվեց։

— Ուրեմն ի՞նչ, դու ուզում ես, վոր չես ինչ վոր մի բոստանչի՞ դառնամ։

— Այո՛, — պատասխանեց բժիշկը. հազար անգամ լավ ե բոստանչի լինել, քան թե գող ու ավազակ։ Դե՛հ, շուտ պատասխանիր, աշխատանքով զբաղվել ուզում ես, թե չե։

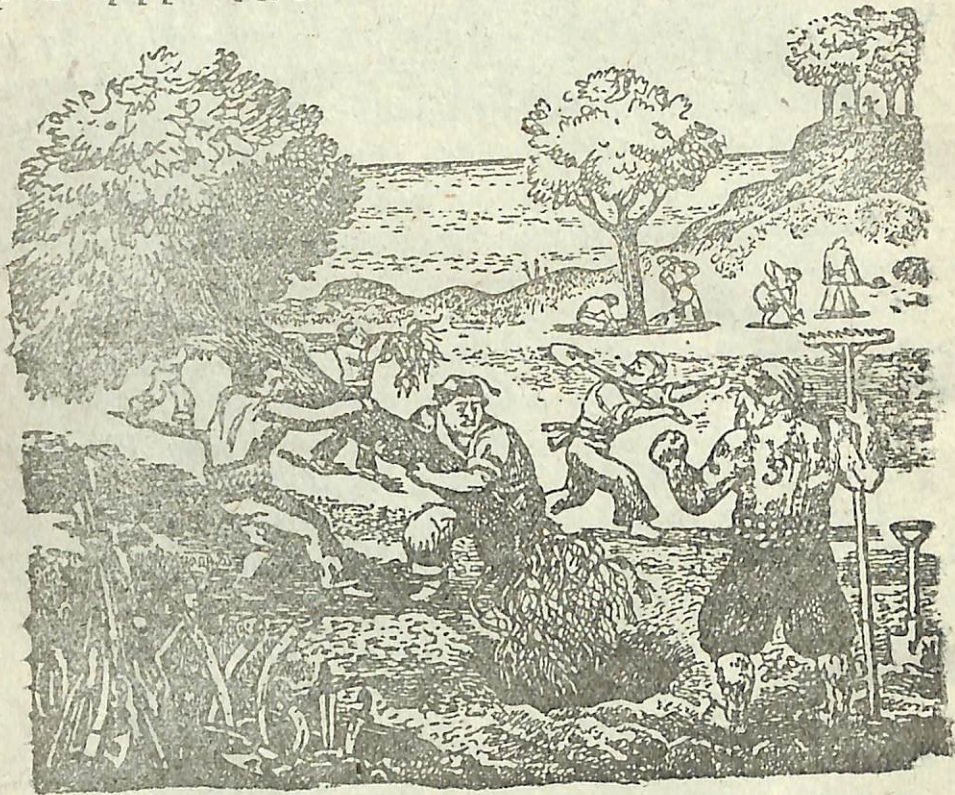
— Վո՛չ, չեմ ցանկանում ինչ վոր սեխերի ու ձմերուկների հետ քաշ գալ, — պատասխանեց Բենալիսը, բայց չերբ նայեց շնաձկան հսկայական սուր ատամներին՝ կամաց ասաց.

— Համաձայն եմ... այո, այո... լավ... համաձայն եմ:

— Լավ հիշիր, — ասաց նրան բժիշկը, լեթե դու թեկուզ մի մարդ ես թալանել, կամ սպանել, չես խնդրի կիմանամ, փորով հետև ամեն ուր ինձ մոտ են դալիս դեղձա՝ իկները, նրանք կպատմեն ինձ քո չարագործությունները մաւին:

Հետո բժիշկը դարձավ շնածկան:

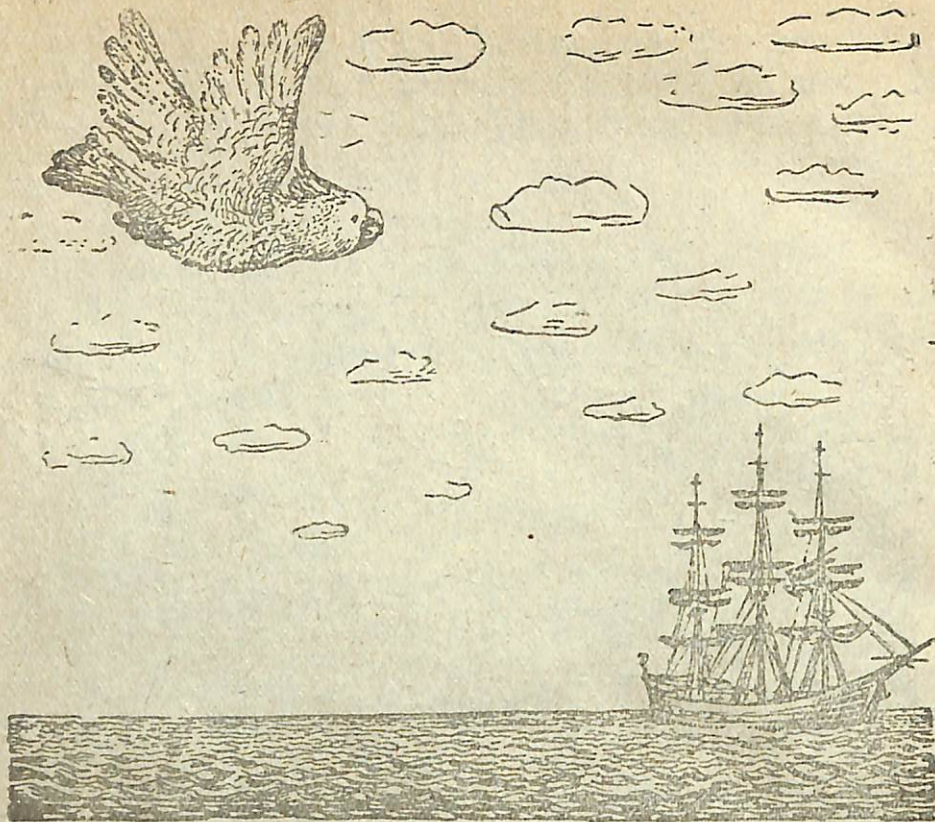
— Շնորհակալություն ձեզ, սիրելի բարեկամներ, ձեր հավատարիմ ծառայություն համար, միայն խնդրում եմ անվնաս թողնեք այս ավազակներին: Թող իրենց համար, ծովափ գնան, վերափոխվեն և նոր ու ազնիվ մարդիկ դառնան:

Ավազակները ծովափ գնացին և խնդրեցին աշխատանքի, իսկ բժիշկը բարձրացրեց առագաստը և շարժվեց բաց ծովով:

Նախի վրա բոլորն ուրախ ելին սարսափելի ավազակներին փրկվելու համար:

ՀԻՆ ԲԱՐԵԿԱՍՆԵՐԸ

Նրանք լողում ելին լերկար ժամանակ և մի քանի օրից հետո լսեցին, վոր մեկը ձայն ե տալիս.

— Բեռն, բեռն, բարավես բավես:

Կենդանիների լեզվով ալդ նշանակում եր—բժիշկ, բժիշկ, կանգնեցրու քո նավը:

Բժիշկն իջեցրեց առագաստը, նավը կանգ առավ, բոլորը տեսան թուխակ Կարուզոյին: Նա արագ թռչում եր ծովի վրայով:

— Կարուզո, ալդ դմւ լես,—բացականչեց բժիշկը,—ինչպես ուրախ եմ քեզ տեսնելուս համար: Թո՛ւր, լեկ ալստեղ:

Կարուզոն թռավ նավի վրա, թառեց ամենաբարձր կայմին և

հասնեց.

— Մի նավիր, տես՝ ով ե լողում իմ հետեից:

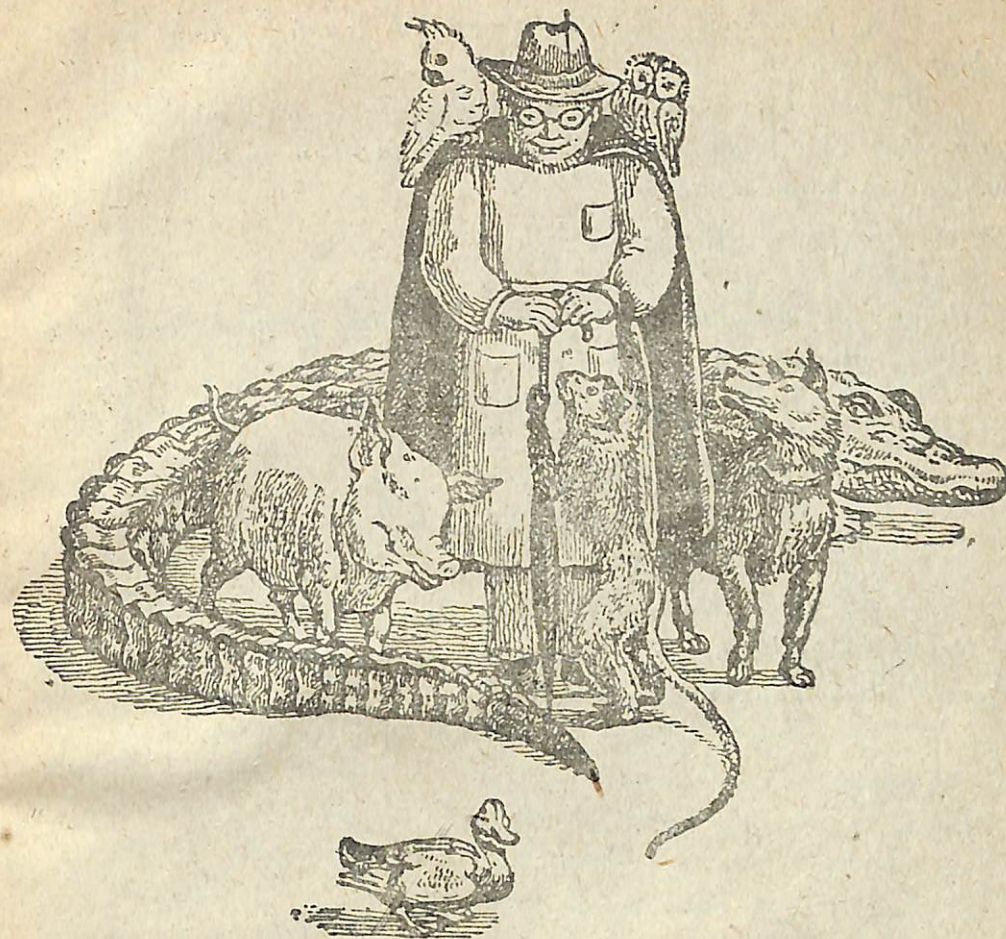
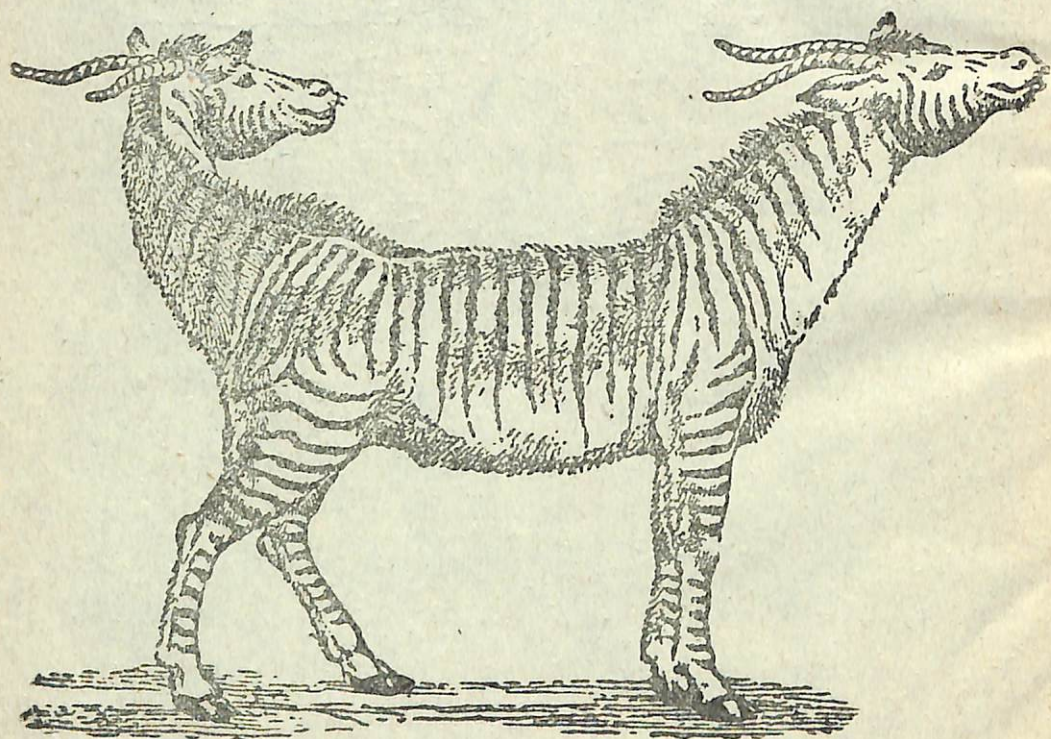
Բժիշկը նայեց ծովին և տեսավ, վոր լող ե տալիս Կոկորդիլոսը, իսկ նրա մեջքին նստել ե կապիկ Ջիշին: Նա թափահարում եր ձեռքի արմալեռու ճյուղը և ծիծաղում:

Բժիշկն անմիջապես նավն ուղղեց նրանց կողմը, վոր դիմավորի Կոկորդիլոսին և Ջիշին: Յեվ ցած նետեց պարանը նավից: Նրանք պարանի միջոցով տախտակամած մագլցեցին, վրա հասան ու սկսեցին համբուրել բժիշկի շրթերը, աչտերը, մորուքը և աչքերը:

—Այս վոնց լույս ընկաք ծովի մեջտեղում,—հարցրեց նրանց բժիշկը: Նա չափազանց ուրախ եր իր հին բարեկամներին հանգիպելու համար:

—Ախ, բժիշկ,—ասաց Կոկորդիլոսը, Մեզ համար Աֆրիկայում այնքան տխուր եր առանց քեզ: Տխուր եր առանց Կիկաչի, առանց Ավվալի, առանց Բուժբալի, առանց մեր սիրելի Խոզուկ-մոզուկի: Մենք շատ ելինք ցանկանում վերադառնալ քեզ մոտ առն, վորտեղ պահարանում ճագարներ են ապրում, բազմոցի վրա ապրում ե վոզնին, իսկ գզրոցում՝ մայր նապաստակն իր ճուտերով: Մենք վորոշեցինք թողնել մեր Աֆրիկան, կտրել—անցնել բոլոր ծովերն ու ովկյանները, հասնել այն քաղաքը, վորտեղ դու լես, և ապրել քեզ հետ մինչև մեր կյանքի վերջը:

—Ուռնա ան,—բացականչեց բժիշկը:

—Ուռն ա,—բացականչեց Բուժբան:

—Ուռն,—բացականչեցին բոլոր զազանները, ապա ձեռք ձեռքի բռնելով,—սկսեցին պարել կայմերի շուրջը:

Ձեռք-ձեռքի—ձեռք-ձեռքի,

Հեյ ջան, եյ ջան, ձեռք-ձեռքի,

Մեր հարազատ Ալբուխին

Մենք լերբեր չենք լքի:

Միայն Չիչին եր մի կողմ քաշվել մենակ և տխուր հառաչում եր:

—Քեզ լինչ ե պատահեր,—հարցրեց Տյանիտալկայը:

— Այն, լեռ հիշեցի չար Վառվառային, նա ելի պիտի մեզ վերափորի ու տանջի:

— Մի վախենա, — ասաց Տյանխտալկայը, — մեր ամեն ել Վառվառա չկա: Յեռ նրան ծովը գցեցի, և հիմա նա ապրում է մի անմարդաբնակ կղզում:

— Անմարդաբնակ կղզում:

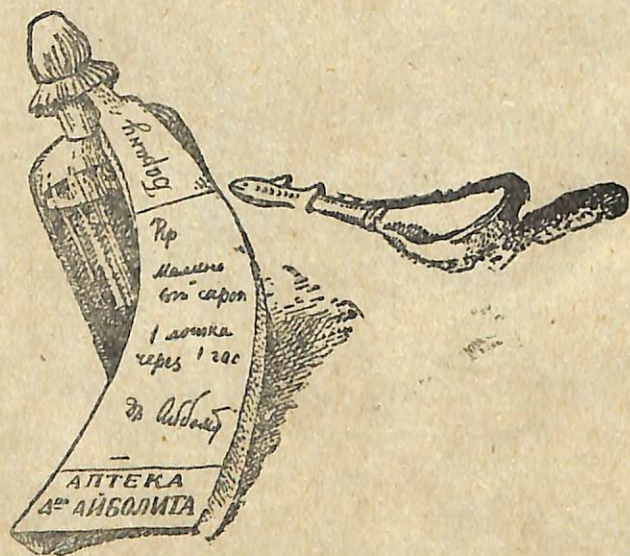
— Այո:

Բոլորն ուրախացան, և՛ Չիչին, և՛ Կոկորդիլոսը, և՛ Կարուզոն, վոր Վառվառան հեռու չէ, անմարդաբնակ կղզում:

— Կեցցե Տյանխտալկայը, — բացականչեցին նրանք և նորից սկսեցին պարել:

Տաշի, տաշի, այ տաշի,
Կապիկ Չիչին պարաշի,
Կորչի են չար Վառվառան,
Սիրտը լեռ քար Վառվառան:

Տյանխտալկայն ուրախ թափահարում եր զույգ գլուխներն ու լերջանիկ ժպտում զույգ լերեսով:

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Սրանից մի քանի տարի առաջ մի տարօրինակ դեպք պատահեց. աշխարհի լեռնու ծայրերում գտնվող լեռնու գրողներ միաժամանակ միևնույն մարդու մասին սկսեցին միևնույն հեքյաթը գրել:

Գրողներից մեկն ապրում եր ովկիանոսի մյուս ափում՝ Մմերիկայում, իսկ մյուսը՝ մեզ մոտ ԽՄՀՄ-ում — Լենինգրադում: Մեկը կոչվում եր Գյուլ Լոֆտինգ, մյուսը՝ Չուկովսկի: Մեկը մյուսին վոչ տեսել եր, վոչ ել գիտեր, և նույնիսկ իրար գոյության մասին գաղափար չունեցին: Գրողներից մեկը գրել եր ոտներեն լեզվով, մյուսն անգլերեն, մեկը՝ չափածո, մյուսը՝ արձակ, բայց և այնպես հեքյաթներն իրար չափազանց նման էլին դուրս լեկել, փորովհետև լեռնուսի մոտ ել նույն հերոսն եր — մի բարձր բժիշկ, փորը բուժում էր զազաններին:

Չուկովսկին իր հերոսի անունը Ալբուլիտ եր գրել, իսկ Գ. Լոֆտինգը՝ Դուլիտլե: Սակայն թե Ալբուլիտը և թե Դուլիտլեն ըստ էության, նույն մարդն են: Չուկովսկու հեքյաթը բժիշկ Ալբուլիտի մասին («Բարձրալեռ» և «Լիմպոմպո») քաջ ծանոթ է խորհրդային լեռնորենին: Իսկ Գ. Լոֆտինգի հեքյաթը բժ. Դուլիտլեյի մասին, գրեթե ծանոթ չէ նրանց: Յեվ Չուկովսկին վորոշել էր վերապատմել այն խորհրդային լեռնաբաններին: Բայց Չուկովսկին վերապատմել էր այն յուրահատուկ ձևով՝ այսինքն բժիշկ Դուլիտլեյին անվանել էր բժիշկ Ալբուլիտ և ավելացրել էր իրենից մի քանի այնպիսի արկածներ, փորպիսիք չկան Գ. Լոֆտինգի գրքում: Նա նույնիսկ այդ հեքյաթում է մտցրել իր Բարձրալեռին:

11
Պատ. խմբադիր՝ Մ. Դուրդարյան
Տեխ. խմբ. Ան Դասպարյան
Սրբադրել՝ Ս. Փարսադանյան
Կան տրտ. Սրբադրել՝ Վ. Սվադյան

Դյավիթի լիազոր. Կ—4675. Հրատ. 4333

Պատվիր 1241. Տիրած 6000.

Թուղթ 72×105 Տպ. 6½ մամուլ

Մեկ մամ. 39360 նիշ. Հեղինակային 6¼ մամ.

Հանձնված է արտադրության 23 գեկտ. 1937 թ.

Ստորագրված է տպագրության 28 հունվ. 1938 թ.

Դիւնը 2 սուր. Կազմը 1 ս. 50 կոպ.

Պետերսոնի տպարան, Յերեվան, Լենինի փող. 65.

4618

125

ԳԻՆԸ 2 Ռ.
ԿԱԶՄԸ 1 Ռ. 50 Կ.

SSO

2007

1
2

КОРНЕЙ ЧУКОВСКИЙ
ДОКТОР АЙБОЛИТ
Ген. Арм. СССР